

SLOVENSKI vestnik

Letnik XIII.

Celovec, petek, 15. november 1968]

Štev. 45 (1379)

Avstrija ob 50-letnici republike

V dneh okoli 12. novembra so se širom po Avstriji odvijale različne prireditve in slavnosti, posvečene petdesetletnemu jubileju, ki ga je ta teden obhajala naša domovina republika Avstrija. Sam 12. november, torej dan, ko je bila leta 1918 po prvi svetovni vojni proglašena avstrijska republika, sicer ni bil praznik. Toda praznično vzdušje je kljub temu vladalo, saj so se mnogi državljanji udeležili posameznih jubilejnih manifestacij, drugi pa so jih spremljali in sodoživljali v radiu in televiziji. Praznično razpoloženje pa je bilo predvsem v zavesti vseh tistih prebivalcev naše države, ki se zavestno priznavajo k svoji republikanski domovini.

Za petdesetletnico republike se je avstrijsko prebivalstvo po svojih predstavnikih poklonilo spominu vseh številnih žrtev, ki so bile v prejšnjih desetletjih in zlasti v nacistični dobi doprinešene za svobodo, neodvisnost in demokratično ureditev Avstrije. Spomin na te dragocene žrtve pa je preveval tudi iznašanja vseh govornikov, ki so na deželni in še posebno na državni ravni opozarjali na težke izkušnje preteklosti, iz katerih se mora avstrijsko ljudstvo učiti za sedanost in za bodočnost.

Sploh je v govorih in poslanicah močno prevladovalo spoznanje, da je treba napraviti vse, da se ne bodo več povrnili časi, ko je bilo ljudstvo razdvojeno na medseboj sovražne si tabore, kajti — kakor je poudaril zvezni predsednik Jonas — „že enkrat smo doživeli, da se je tak eksperiment slabo končal in pripeljal do katastrofe“. Zato je rotil vse Avstrijce, naj pospešujejo tisto, kar jim je skupno, češ učiti se moramo iz petdesetletne zgodovine in nauke preteklosti izkoristiti za bodoči razvoj. „Najvažnejši nauk za naše ljudstvo pa je ta: ni večje dobrine, kot je svobodno življenje v svobodni domovini!“

Osrednje slovesnosti ob 50-letnici republike so bile na Dunaju, kjer se je 12. novembra najprej sestel ministrski svet k izredni seji, ki so se je udeležili tudi deželni glavarji iz vseh zveznih dežel Avstrije. Kancler Klaus je ob tej priložnosti orisal razvoj in glavne dogodke v minulih petdesetih letih. Pri tem je naglasil kot tragično usodo, da je v dobi prve republike, ko bi bili potrebni skupni napori vseh, prepad med političnimi tabori postal vedno bolj globok. Zato pa so leta 1945 obnovili Avstrijo možje, ki niso pozabili bolečih izkušenj iz prve republike. „Ne bi bilo druge republike, ne bi bilo neodvisne in demokratične Avstrije, če se ne bi učili iz zablod v političnem življenju prve republike.“

Zvezna vlada je na svoji slavnostni seji sprejela sklep, po katerem bo vsaka zvezna dežela prešla od države posebno darilo, ki naj ob jubileju republike simbolizira tesno povezanost med državo in deželami. V večini primerov gre pri teh darilih za poslopja, kjer imajo sedež deželne vlade (kakor na primer poslopje koroške deželne vlade v Celovcu, ki je bilo doslej last republike in ne dežele), nekatere dežele pa so prejele druge objekte, kakor poslopje gimnazije v Feldkirchu na Predarlskem ali pa znamenite bronaste skulpture „Črni možje“ v Innsbrucku.

Seji ministrskega sveta je sledilo slavnostno zasedanje v parlamen-

tu, kjer so se zbrali zvezni predsednik Jonas, poslanci državnega in zveznega sveta, člani zvezne vlade, zastopniki deželnih vlad in deželnih zborov, diplomatski zbor in

Jugoslavija pred pomembnim jubilejem

V Jugoslaviji se že dalj časa pripravljajo na velike slavnosti, ki jih bodo priredili ob letošnjem državnem prazniku 29. novembra, kajti letos bodo obhajali 25-letni jubilej zgodovinskega II. zasedanja AVNOJ v Jajcu, na katerem so bili leta 1943 sredi junaške narodnoosvobodilne borbe položeni temelji nove socialistične Jugoslavije.

Letošnjega jubileja se bodo seveda spominjali po vsej državi, osrednje slavnosti pa bodo v Jajcu, kjer bo med drugim svečana seja, ki se je bodo udeležili predstavniki vseh republik in preživeli udeleženci zgodovinskega zasedanja AVNOJ. Govoril bo predsednik Tito.

predstavniki raznih ustanov. Predsednik parlamenta dr. Maleta je v svojem govoru poudaril današnjo avstrijsko državno zavest, ki sta jo izoblikovala zlasti dva dogodka v zgodovini Avstrije — državljanska vojna leta 1934 in izbris države leta 1938. „V laježu strojnic na cestah ter v zaporih in koncentracijskih taboriščih so Avstrijci spoznali, da je demokracija kljub njenim pomanjkljivostim najbolj zrela in humana državna oblika; ravno popolni izbris države in celo imena Avstrija pa je bil morda glavni vzrok, da so se Avstrijci zavedli svoje lastne vrednosti in svoje samobitnosti.“ Bili si moramo na jasnem, je dalje poudaril dr. Maleta, da sta strpnost in demokracija sami po sebi razumljivi samo za nas, ki smo boleče doživeli posledice nestrpnosti, medtem ko mladini to osebno doživetje manjka. Zato ne zadostuje formalno posredovanje znanja mrtvih ustavnih določil, marveč je potrebna vzgoja žive zavesti, da so pravice in dostojanstvo človeka ter strpnost zajamčene le v živi demokratični skupnosti.

Zvezni predsednik Jonas je na slavnosti v parlamentu prav tako govoril o izkušnjah, ki jih ima avstrijsko ljudstvo iz petdesetletne zgodovine svoje republikanske domovine. Spoznali smo, je izjavil, da ima demokracija sicer napake, kot jih ima vsako človeško delo, toda slaba ni nikdar, slaba je samo zloraba, ki vodi v diktaturo. Za bodočnost je želel, da bi v Avstriji uspelo pomnožiti duhove in kulturne dobrine, povečati blaginjo, zagotoviti notranji mir ter ohraniti v svetu zaupanje v miroljubnost in

„Pustite nas, da bomo gradili svojo deželo!“

Prejšnji teden je predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito obiskal več krajev v Slavoniji in ob tej priložnosti imel vrsto govorov, ki so izzvali širok odziv tudi v mednarodni javnosti.

Tako je med drugim govoril ob otvoritvi veličastnega spomenika pri Kamenskem, ki simbolizira vzpon in zmago revolucije. V svojem govoru je naglasil, da so širom po Jugoslaviji postavili mnogo raznih spomenikov, da bi se oddolžili tistim, ki so dali v narodnoosvobodilnem boju svoje življenje. „Razen takšnih drugih objektov pa so naši narodi postavili mnoge spomenike tudi s tem, da so v minulih letih zgradili na tisoče novih tovarn, na tisoče kilometrov novih cest, na tisoče novih šol, mnogo raznih drugih objektov in ustanov. Skratka, preobrazena je vsa dežela in ta preobrazba je najlepši spomenik tistim, ki jih ni več med nami, ki pa so težili za tem, kar je zdaj uresničeno in za kar so žrtvovali svoje življenje.“

Potem je zavzel predsednik Tito stališče k nenehni kritiki, ki jim je Jugoslavija izpostavljena v zadnjem času s strani posameznih socialističnih dežel, ter poudaril: „Tisti, ki bi se morali skupaj z nami veseliti, skrunijo naše žrtve in zanikajo naš prispevek k osvobodilni vojni ter vse tisto, kar se je dogajalo in kar se dogaja v naši deželi. Toda mi trdno stojimo na svojih s krvjo prepojenih tleh in na njih bomo čvrsto ostali. Nikomur ne bomo dovolili, da bi ogrožal naše svobodno življenje. S tega mesta jim sporočamo: pustite nas pri miru; pustite nas, da bomo gradili svojo deželo in urejali svoje življenje tako, kakor znamo in kakor nam to najbolj ustreza. Kaj znamo in moremo, pa ni težko videti. Zadostuje potovati po Jugoslaviji, pa človek vidi, da so se prerodila ne samo mesta, temveč tudi vasi. Kakšno pravico imajo tisti, ki

niso dosegli te stopnje, da nam očitajo, da ne delamo dobro, da naš sistem ni dober in podobno. Žalijo nas na vse mogoče načine. Toda mi moramo ostati dostojanstveni, ne smemo jim odgovarjati na enak način in z enakimi besedami. Mi pravimo: roke proč od nas! Hočemo biti vaši prijatelji, ne dopuščamo pa, da nas podcenjujete in z raznimi grožnjami ogrožate naš svobodni razvoj, našo neodvisnost in suverenost.“

V nedeljo pa je govoril predsednik Tito na velikem zborovanju v Osijeku, kjer se je več kot 200.000 ljudi zbralo na slavnosti ob 25-letnici ustanovitve šestega slavonskega udarnega korpusa. Poudaril je, da veličastno zborovanje, na katerem se je zbralo 200 tisoč občanov Slavonije, kaže, kako močno prihaja do izraza bratstvo in enotnost narodov jugoslovanske socialistične skupnosti. Tudi ta manifestacija kaže, da so jugoslovanski narodi, četrto stoletja po zmagovitem izidu narodnoosvobodilnega boja, prav tako čvrsto strnjeni in še enotnejši kot v tistem času.

„To dokazuje, da ima naša socialistična skupnost veliko perspektivo in da je sposobna premagati vse težave, na katere zavedamo in bomo še zadevali. Pred nami je zdaj svetla perspektiva. Položili smo trdne temelje naši družbi, našim socialističnim družbenim odnosom. Vendar pa nas čakajo tudi še precej velike težave. Važno je samo, da pri urejanju vseh naših problemov in odpravljanju težav stojimo trdno združeni ramo ob ramo, tako kot smo združeni danes.“

Predsednik Tito je omenil jugoslovansko politiko neuvrščanja in dejal, da se bo Jugoslavija še naprej bojevala za to, da bi se bloki preživeli, ker politika blokov ogroža mir na svetu. Naglasil je, da posveča SFRJ zunanji politiki veliko pozor-

nost, vendar mora imeti vsak dan pred očmi tudi notranja vprašanja in nenehno delati na tem, da bi hitreje napredovala. Obširno je govoril o prizadevanjih za odločno uresničevanje ne samo gospodarske, ampak tudi družbene reforme. „Naš družbeni sistem nekateri gledajo stalno skozi lupino. Pravijo: saj to ni socializem. Mi pa poudarjamo, da socializem ni mogoče ustvariti z bajoneti, po administrativni poti, ampak da se socializem ustvarja z visoko zavestjo državljanov, to pa je bistveno v naši socialistični skupnosti. Nekateri nam oporekajo, češ da nismo pravi komunisti. Mi pa menimo, da zavest komunistov ne sme običati na neki stopnji, ampak se mora nenehno razvijati.“

Ko je govoril o odnosih Jugoslavije z drugimi državami, je predsednik Tito posebej naglasil zelo dobre, prijateljske stike z Avstrijo. Potem je opozoril na vrsto perečih mednarodnih problemov, kot so vietnamska vojna, kriza na Srednjem vzhodu, razorožitev, pomoč državam v razvoju itd., ob koncu svojega govora pa poudaril:

„Še ena stvar je zbudila zaskrbljenost majhnih in srednjih dežel. To je spoštovanje suverenosti in neodvisnosti držav. Ta zaskrbljenost je v OZN postala zelo očitna, ker se poraja nova teorija o tem, koliko suverenosti in neodvisnosti naj bi dopustili posameznim deželam. Kar zadeva nas v Jugoslaviji, smo že rekli in porečemo: naša suverenost in naša neodvisnost smo ustvarili enkrat za vselej. Plačali smo ju s krvjo, če pa bo treba, ju bomo s krvjo tudi branili. Naših narodov ne morejo omajati poskusi, da bi izolirali Jugoslavijo. Na svetu imamo dandanes veliko prijateljev in tudi v prihodnje se bomo potegovali za to prijateljstvo.“

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V CELOVCU

Na povabilo Slovenske prosvetne zveze bo mednarodno znani

Slovenski oktet

iz Ljubljane spet gostoval na Koroškem in priredil koncerte

- v petek 15. novembra ob 20. uri v kino dvorani na Bistrici v Rožu
- v soboto 16. nov. ob 20. uri v Kulturnem domu na Brnci
- v nedeljo 17. novembra ob 14.30 uri pri Rutarju v Žitari vasi in ob 20. uri v srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu

Vsi ljubitelji petja prirčno vabljeni. Koncerti „Slovenskega okteta“ bodo spet edinstven kulturni užitek.

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih in pri Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu ter povsod eno uro pred začetkom koncerta.

„Idejna praznina“

Pred nedavnimi so v Italiji praznovali 50-letnico zmag nad avstro-ogrsko monarhijo in še posebej obletnico prihoda italijanske vojske v nekdanji avstrijski Trst. Ob tej priložnosti je pred pol stoletjem „osvojen“ kraje obiskal tudi predsednik italijanske republike Saragat, ki so ga predstavniki slovenske narodnostne skupnosti v Italiji opozorili, da po petih desetletjih Italija svoji slovenski manjšini še vedno ni priznala najosnovnejših narodnih pravic. Tudi pri nas se določeni krogi že zelo temeljito pripravljajo na praznovanje in se je po vseh dosedanjih izkušnjih treba bati, da bodo tudi 50-letnico obletstva skušali zlorabljati za „proslavo zmage“. Ravno zgoraj omenjene proslave pa so pokazale, da taka „zmagoslavja“ niso v korist sporazumevanja in sožitja, zato povzemamo glavne misli iz uvednega članka, ki ga je pod naslovom „Idejna praznina“ objavilo triaško „Gospodarstvo“.

Uredništvo

Po pravici povedano: da bi našemu življenju svečana proslava 50-letnice prihoda italijanske vojske v naše kraje prinesla kaj otipljivega — uresničenje katere koli zahteve na kulturnem ali gospodarskem področju, nismo niti več pričakovali od trenutka, ko ni bila dana našim predstavnikom možnost, da te zahteve ponovno obrazložijo, oziroma da prikažejo razpoloženje našega ljudstva ob bilanci 50-letnega bivanja v sklopu Italije. Nekaj pa smo le pričakovali: da bi to ljudstvo, ki biva tod vendar čez 1300 let, nekdo v svojem govoru, v članku ali recimo, na plakatu te ali druge organizacije vsaj omenil. Namesto tega popoln molk. Samo proglas deželne uprave z vso previdnostjo uporablja na nekem mestu množino: prebivalstva Furlanije-Juljske krajine. Pod to označbo se lahko torej skrjujejo tudi Slovenci, ako hočejo, seveda tako, da bi jih Italijani, ki so prišli v Trst iz vse Italije in celo tudi iz čezoceanskih dežel, ne opazili, ter bi ta nerazeni problem ne motil njihovega prazničnega razpoloženja.

Pravzaprav smo podobnih doživljanjev navajeni in razočaranja bo zdaj toliko manjše. Spominjamo se na primer še vedno, kako je tedanji predsednik vlade Fanfani ob svojem prihodu v Trst poslal naše župane, ki so mu hoteli neposredno razložiti želje svojih občanov, kar k vladnemu komisariju.

Naše politične organizacije, tako Slovenska kulturno gospodarska zveza, Slovenska skupnost in druge, kakor socialistična stranka in slovenski predstavniki KPI, so s posebnimi vlogami pozdravili prihod predsednika republike ter mu tudi ob tej priložnosti sporočili osnovne želje našega življa; tudi v goriškem občinskem svetu so slovenski predstavniki opozorili oblasti na neizpolnjene obljube. Tudi naš tisk se je oglašil kot veren tolmač našega javnega mnenja.

Nič manj kakor samo ignoriranje našega obstoja in naših želja pa nas nista razočarala ton in barva, ki so jo dali proslavi njeni organizatorji. Ne dotikamo se nikakor vojaške parade, saj so si te navadno po vsem svetu več ali manj podobne, da skoraj enake, kakor je enako orožje, ki na žalost bolj hiti za napredkom tehnike in znanosti kakor marsikatera veja človeškega uveljavljanja. V mislih imamo vzdušje, ki so ga ustvarili proglasi političnih strank, sindikalnih organizacij (levičarski sindikati se niso pridružili), plakati po mestu in seveda tudi govori. Zaman smo po njih iskali vsečloveških idej in načel, katerih uresničenje bi človeštvo, ki je doživelo takšno katastrofo, kakor je bila prva svetovna vojna (in kakor so vse vojne za posamezne narode), utegnilo kolikor toliko osrečiti ali vsaj zavarovati pred novimi katastrofami. Niti namig na tragiko človeških množic, ki so umirale na obeh straneh front po Evropi, ali na odgovornost takratnih državnikov.

Zato je iz te praznine toliko bolj zablestel govor samega predsednika republike Saragata, čeprav se ta ni dotaknil problema sožitja našega naroda z italijanskim. Predsednik Saragat ni pozabil naglasiti, da je pred zmago divjala „krvava in boleča vojna z vsem svojim gromnim in duhovnim razdejanjem“, ter je pogumno odklonil vojno kot sredstvo za urejevanje mednarodnih problemov. Vojna ni neogibna fatalnost, je naglasil, temveč rezultat človeških zmot. Mir se lahko obrani, ako se spoštujeta neodvisnost in svoboda vseh narodov. Torej vseh narodov.

V JUGOSLAVIJI:

Nove olajšave za potovanja

S 1. novembrom so začeli v Jugoslaviji veljati novi predpisi tako glede potovanja jugoslovanskih državljanov v tuje države kakor tudi glede potovanja tujih državljanov v Jugoslavijo.

Omenjenega dne je namreč nehal veljati zakon, s katerim je Jugoslavija v letu mednarodnega turizma odpravila vizume za vse tujce. Po novih predpisih morejo brez vizuma (torej samo s potnim listom) potovati v Jugoslavijo samo državljani tujih držav, s katerimi je Jugoslavija sklenila sporazum o vzajemni odpravi vizumov (na primer Avstrija); vsi drugi tujci bodo morali za potovanje v Jugoslavijo dobiti spet vizume, ki jih izdajajo v dotičnih državah jugoslovanska diplomatska ali konzularna predstavništva. Pač pa morejo državljani vseh držav, s katerimi ima Jugoslavija diplomatske in konzularne odnose, dobiti vizum za turistične obiske ali za tranzitno potovanje že kar na jugoslovanski meji, seveda če imajo vsaj eno potno listino. Poleg tega

Deželni proračun za leto 1969

Kakor smo kratko poročali že v zadnji številki našega lista, je finančni referent koroške deželne vlade deželni svetnik Erich Suchanek prejšnji petek predložil deželnemu zboru osnutek deželnega proračuna za leto 1969, kakor ga je soglasno sprejela deželna vlada. Ta osnutek predvideva v rednem proračunu dohodke v višini 1.502.629.200 šilingov in v isti višini tudi izdatke, tako da je izravnani, medtem ko je v izrednem proračunu predvidenih 134.840.400 šilingov izdatkov in le 31.225.000 šilingov dohodkov, tako da znaša primanjkljaj 103.615.400 šilingov.

V primerjavi s proračunom za letošnje leto se bodo deželna sredstva v rednem proračunu prihodnje leto povečala za 150 milijonov 852.700 šilingov ali za 11,15 odstotka. Spričo tega — je dejal v svojem govoru deželni svetnik Suchanek — lahko nastane vtis, da imata deželna vlada oziroma deželni zbor velike možnosti za svobodno razpolaganje sredstev. Toda v resnici ni tako, kajti iz leta v leto naraščajo zakonske in pogodbene obveznosti, v isti meri pa se razumljivo zmanjšujejo možnosti svobodnega razpolaganja. Predvsem pa je deželni finančni referent v tej zvezi naglasil, da nalaga država zveznim deželam čedalje večja bremena, o čemer najbolj jasno pričča finančna izravnava, pri kateri so dežele in občine vedno bolj zapostavljene.

Največ sredstev iz deželnega proračuna gre za tako imenovane namenske izdatke, za katere je v proračunu za leto 1969 predvidenih 887.315.100 šilingov ali 59 odstotkov proračunskih sredstev; v primerjavi z letošnjim letom se bodo ti izdatki prihodnje leto

povečali za 71.849.500 šilingov oz. 8,8 odstotka. Zelo visoki so nedvomno personalni izdatki, ki bodo znašali 542.190.900 šilingov, to je 36,1 odstotka rednega proračuna; zvišanje teh izdatkov bo znašalo 72.734.300 šilingov ali 15,5 odstotka. Vendar pa je pri tem treba upoštevati, da že samo na plače uslužbencev deželnih bolnišnic odpade okroglo 213 milijonov šilingov, nadaljnjih 68 milijonov šilingov pa na pokojnine.

Med najvažnejšimi postavkami proračuna je deželni svetnik Suchanek omenil izdatke za gradnjo stanovanj (164,3 milijona šilingov), za gradnjo cest (170 milijonov šilingov), za kmetijstvo (68,6 milijona šilingov), za bolnišnice (341,3 milijona šilingov) in za kulturne potrebe (27 milijonov šilingov). Pri proračunu za kulturne namene bo imela dežela prihodnje leto prvič na razpolago tudi dodatna sredstva iz tako imenovanega „kulturnega šilinga“, kakor se imenuje poseben deželni davek na radijske sprejemnike in televizorje, iz katerega pričakujejo dohodek v višini 6 milijonov šilingov.

Uvoz mesa iz Jugoslavije prepovedan

Po naročilu ministrstva za kmetijstvo je od zadnje sobote naprej prepovedan vsak uvoz mesa iz Jugoslavije v Avstrijo. Prepoved tolmačijo na mejnih prehodih izredno strogo, saj so — vsaj prve dni — zabranili celo uvoz perutnine, čeprav to meso ne spada med blago, katerega uvoz je bil prepovedan na podlagi omenjenega naročila dunajskega ministrstva.

Za tako stroge ukrepe so se na pristojnih mestih odločili potem, ko so iz Slovenije prejeli obvestilo, da so v tamkajšnjih obmejnih predelih, posebno v jeseniškem okraju ugotovili več primerov parkljevke in slinavke. Ta bolezen je po izjavi strokovnjakov zelo nalezljiva in so za boj proti njej tudi v mednarodnem merilu predvideni določeni ukrepi.

Stroški volitev v Ameriki

Znano je, da v Ameriki človeka ne sodijo po njegovih sposobnostih; to je po splošni oceni le drugorazredna ali celo tretjerazredna vrednota. Predvsem cenijo človeka po tem, „koliko velja“ — namreč v banki, v delnicah, v površini farme, skratka v premoženju. Ali je do tega prišel s svojo sposobnostjo ali pa tudi na bolj ali manj nepošten način, niti ni važno; važno je samo to, koliko „velja“.

Te račune so razumljivo napravili tudi o treh kandidatih, ki so se pri letošnjih volitvah potegovali za mesto novega predsednika. Najbogatejši med njimi je izvoljeni predsednik Richard Nixon, o katerem pravijo, da „velja“ 800.000 dolarjev. Na drugem mestu tudi po premoženju je poraženi kandidat demokratske stranke Hubert Humphrey, katerega cenijo na nekaj nad 280.000 dolarjev, medtem ko je predstavnik desničarskih krogov Wallace „vreden“ le 75.000 dolarjev (kar pa je v našem denarju še vedno zelo lepa vsota okroglo 1,9 milijona šilingov). Samo za primerjavo navajamo, da je sedanji predsednik Johnson po tem vrednotenju daleč pred vsemi tremi letošnjimi kandidati; še veliko več pa je „veljal“ prejšnji predsednik John Kennedy, ki so ga skupaj z njegovim sorodstvom ocenjevali na stotine milijonov dolarjev.

Kaj pa konkretni volilni stroški, ki so prejšnji teden pripeljali v Belo hišo 55-letnega „trmastelega odvetnika in še bolj trmastelega politika“ Nixona? Po uradnih podatkih so predsedniške volitve stale 42 milijonov dolarjev; Nixon je namreč prijavil volilne izdatke v višini 20 milijonov, Humphrey 12 milijonov in Wallace 10 milijonov dolarjev. Toda splošno prevladuje menje, da so ti podatki nepopolni in „le približni“, kajti v resnici — tako poudarjajo — so letošnje volitve (hkrati je bil izvoljen tudi del parlamenta) stale 300 milijonov dolarjev (okroglo 7.500.000.000 šilingov!). Velike razlike v podatkih je treba pojasniti s tem, da prve številke veljajo samo za izvolitev predsednika, medtem ko se drugi podatki nanašajo na celotni „volilni sejem“, kakor so nekateri — niti ne tako neupravičeno — imenovali nedavno volilno kampanjo v Ameriki.

Marsikdo se bo vprašal, od kod tolikšna sredstva? V volilne sklade prispevajo najprej kandidati sami (ki v Ameriki, kakor smo omenili zgoraj, gotovo ne spadajo med revne ljudi), nato razni premožnejši ljudje, finančni krogi, ki so zainteresirani na izvolitvi „svoje“ kandidata; pogosto pa se kakšen kandidat celo zadolži pri neki banki, očitno v smislu načel enega izmed letošnjih neuspešnih kandidatov, ki se je tolažil: „Denar je potreben tudi za to, da bitko izgubiš.“ Toda niso le sami kandidati, njihove stranke ter neposredno zainteresirane ustanove in krogi tisti, ki prispevajo v volilne sklade. V Ameriki srečamo namreč tudi posameznike, ki se iz kakršnih koli vzrokov (morda je to njihov hobby) vržejo v volilno borbo za tega ali onega kandidata in to na lastne stroške. Tako je Nixona podpiral znani ameriški komik Bob Hope; ob njega se je postavila tudi sama gospa Ford in zanj se je osebno zavzel tudi bivši ameriški finančni minister Dillon.

Če se torej upoštevajo vsi stroški, ki so jih kandidati, njihove stranke, posamezne zainteresirane ustanove, določeni finančni krogi, pa tudi posamezniki potrošili za volilno kampanjo, potem bo že držalo, da je novi predsednik Nixon stal Ameriko 300 milijonov dolarjev. To pa je tudi za Ameriko že kar precejšnja vsota, zlasti če upoštevamo, da v isti Ameriki še danes na milijone ljudi gladuje in da desetine milijonov črnih prebivalcev živijo v zloglasnih „slumsih“, ki so očitna sramota za bogato Ameriko in za vso človeško civilizacijo.

POSIROKEM SVETU

NEW YORK. — Tudi na letošnjem zasedanju glavne skupščine OZN je vprašanje sprejema LR Kitajske v svetovno organizacijo. Tako zahtevo je postavila skupina 15 držav, vendar razprava tudi tokrat ni drugače potekala kot vsa zadnja leta. Med glavnimi vzroki, zakaj LR Kitajska ni včlanjena v OZN, politični opazovalci navajajo nasprotovanje Amerike, nezadostno vztrajanje Sovjetske zveze in tudi premalo zanimanja same Kitajske. Vsekakor pa je naravnost smešen položaj, ki traja zdaj že skoraj dvajset let: da namreč po številu prebivalstva največja država sveta sploh ni zastopana v OZN.

BEOGRAD. — S slovesno sejo vseh petih zborov skupščine Srbije so v ponedeljek proslavili 25-letnico ustanovitve antifašistične skupščine narodne osvoboditve Srbije. Hkrati je proslava veljala tudi 25-letnici zgodovinskega drugega zasedanja AVNOJ.

PARIZ. — Francija je v začetku tega tedna z velikimi slovesnostmi počastila 50. obletnico podpisa premirja ob koncu prve svetovne vojne. Predsednik de Gaulle je na spominski slavnosti govoril o vlogi Francije tako v prvi kot tudi v drugi svetovni vojni ter poudaril, da je v obeh vojnah prišlo do izraza velikansko in usodno neravnovesje človeštva. To neravnovesje tudi danes odpira nevarnosti za spore, čeprav so nekateri bivši sovražniki postali danes prijatelji. De Gaulle je naglasil, da je odločilno breme prve svetovne vojne nosila Francija, ki je izgubila poldrug milijon ljudi. Nazvečje preizkušnje je Francija po njegovem mnenju lahko prestala samo zaradi svoje sposobnosti, da se žrtvuje in zlasti zaradi svoje vsenarodne povezanosti. Višek proslav je bila vojaška parada, pri kateri so poleg francoskih odelkov sodelovale tudi izbrane enote nekdanjih zaveznikov — Belgije, Jugoslavije, Velike Britanije, Avstralije, Nove Zelandije, Kanade, Italije in Amerike.

WASHINGTON. — V Ameriki še vedno nadaljujejo s štetjem glasov, ki so bili pri nedavnih volitvah oddani za posamezne predsedniške kandidate. To štetje se bo predvidoma zavleklo tja v december, vendar je že od vsega začetka znano, da je zmagal republikanski kandidat Richard Nixon. Po zadnjih podatkih je Nixon dobil komaj pol odstotka glasov več kot njegov glavni nasprotnik Humphrey. Za Nixona je glasovalo 30.957.072 volivcev, za Humphreya 30.602.098 in za Wallacea 9 milijonov 747.464 volivcev. Izraženo v odstotkih je izid volitev naslednji: Nixon 43,3 — Humphrey 42,8 — Wallace 13,6 odstotka.

BRUSELJ. — Ta teden zasedajo v Bruslju posamezni organi Atlantskega pakta, ki razpravljajo o raznih aktualnih vprašanjih te skupnosti. V ospredju posvetovanj je položaj, ki je nastal v Evropi po vojaški intervenciji v Češkoslovaški. Vrhovni poveljnik oboroženih sil NATO v Evropi general Lemnitzer je na bruseljskem posvetovanju zahteval več orožja za sile Atlantskega pakta ter podaljšanje vojaške obveznosti v vseh državah članicah NATO. Te zahteve je utemeljeval s položajem na Češkoslovaškem in dejal, da bi okrepitev NATO sicer stala denar, vendar so ti izdatki minimalni v primerjavi s stroški za vojno.

PRAGA. — Ob 50-letnici vavrijske republike je tudi vodilo češkoslovaško glasilu „Rude Pravo“ objavilo uvodni članek, kjer je med drugim rečeno, da sta Češkoslovaška in Avstrija dve mali srednjeevropski deželi, ki sta v petdesetih letih svojega obstoja doživeli podobno usodo, namreč invazijo močnega sosedu — fašistične Nemčije. Zato imata — je dalje poudarjeno v omenjenem članku — obe deželi kljub različnim socialnim ureditvam mnoge skupne cilje. Češkoslovaški list naglašja ob koncu potrebo dobrih odnosov med obema sosednima deželama in prijateljskega sodelovanja brez vmešavanja v notranje zadeve ter izraža najboljšo željo za bodočnost Avstrije.

VATIKAN. — Odkar je papež Pavel VI. objavil svojo encikliko „Humanae vitae“, v katoliških vrstah širom po svetu močno narašča nezadovoljstvo s cerkvenim vodstvom. V mnogih državah se „uporniški duh“ širi predvsem med nižjo duhovščino, ki papežu očita, da pri svojih odločitvah ne upošteva interesov širokih ljudskih plasti. Proti temu „uporniškemu gibanju“ se je zdaj izrekel kardinal Pericle Felice, ki je v vatikanskem glasilu „Osservatore Romano“ zagrozil, da „se vsi katoličani, ki dvomijo v avtoriteto cerkvene hierarhije, igrajo s herezijo“ (herezija — krivoverstvo). Svoje svarilo je utemeljil z ugotovitvijo, da cerkev ni demokratska ustanova, marveč morajo vsi katoličani pokazati spoštovanje, kot ga podložnik dolguje svojemu gospodarju.

MOSKVA. — Sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko bo obiskal Madžarsko, kjer bo gost madžarskega zunanjega ministra Janosa Petra.

Slovenski izseljenski koledar

povezuje Slovence v tujini s staro domovino

Čprav smo Slovenci številčno le majhen narod, živi precejšnje številno naših rojakov izven domovine — po vsem širnem svetu. Tukaj ne mislimo le Slovencev, ki živimo kot narodna manjšina v Avstriji in Italiji, marveč še posebno vseh tistih desetisočev sinov in hčera slovenskega naroda, ki so se iz kakršnihkoli vzrokov izselili ter našli novo domovino bodisi v Ameriki, v Kanadi, v Avstraliji, v raznih deželah Evrope ali drugje na svetu. Mnogi med njimi so zapustili domovino že pred desetletji, toda še vedno jih vežejo žive vezi z rodnim krajem. Tej povezavi med Slovenci v tujini in njihovo staro domovino služi tudi delovanje Slovenske izseljenske matice v Ljubljani.

Posebno nalogo pri tem delu nedvomno izpolnjujejo publikacije Slovenske izseljenske matice — mesečna ilustrirana revija „Rodna gruda“ in vsakoletni „Slovenski izseljenski koledar“, ki je pred nedavnim izšel kot 16. letnik za leto 1969.

O novem izseljenskem koledarju bi lahko napisali dolg članek, kajti 352 strani debela knjiga je tako bogata zanimive in pestre vsebine, da je v tem kratkem sestavku niti približno ni mogoče zajeti. To je pravi almanah življenja in dela slovenskega človeka doma in v tujini; to je zbornik zgodovine in današnje stvarnosti, kot jo doživljajo Slovenci v domovini in širom po svetu. Še več: Slovenski izseljenski koledar je „dialog“, v katerem Slovenci doma pripovedujejo svojim rojakom v tujini, kako žive in ustvarjajo v Sloveniji; Slovenci iz tujine pa pripovedujejo svojem v stari domovini, kakšna je njihova usoda in predvsem kako živa je njihova narodna zavest druge po svetu.

Za slovenskega človeka, ki živi daleč od rodnega kraja v tuji deželi, je taka povezava, kot jo posreduje „Slovenski izseljenski koledar“, res dragoceno darilo. V be-

Mladinska knjiga

važna za vzgojo mladine

V Švici je pred nedavnim zasedal letošnji 11. kongres mednarodnega kuratorija za mladinsko knjigo. Zborovanju, ki so se ga udeležili zastopniki iz dvajsetih držav, je predsedovala Zorka Peršič iz Ljubljane.

Letos so udeleženci tega kongresa namenili razpravo predvsem sredstvom za množično obveščanje, kot sta poleg tiska zlasti radio in televizija, ter njihovem vplivu na mladino. Osrednji referat „Množični mediji in mladina“ je imela dr. Hildegard Hamm-Brücher, ki je vsestransko osvetlila vlogo televizije in pomen knjige v sedanosti, v soočevanju s sodobnimi množičnimi občili. Pa tudi v diskusiji je bilo obširno govora o knjigi in šoli, o knjigi in družini itd. Pri tem je bila večina diskutantov mnenja, da množičnih občil ne moremo ignorirati, marveč se je treba z njimi srečati v kritičnem dialogu; le-ta sodi danes med vzgojne dolžnosti domače hiše in pedagogov. S posebnim ozirom na knjigo pa je bilo naglašeno, da se mora današnja knjiga spremeniti, če želi vzdržati korak z množičnimi občili.

Višek prireditve je bila podelitev medalj Hansa Christiana Andersena, ki jih podeljujejo za posebne zasluge na področju mladinske književnosti. Medaljo za književnost sta tokrat dobila nemški mladinski pisatelj James Kruss in španski avtor Jose Maria Sanchez-Silva, medtem ko so medaljo za ilustracije podelili znanemu češkemu lutkarju Jiriju Trnki.

Kongres je bil povezan z različnimi razstavami in drugimi prireditvami. Švica je za to priložnost pripravila zanimivo razstavo otroške knjige, prav tako pa so si udeleženci lahko ogledali tudi razstavo del dosedanjih Andersenovih nagrojenec ter razstavo mladinskih ilustratorjev iz raznih dežel.

sedi in sliki ga koledar seznanja z gospodarskim in kulturnim razvojem posameznih krajev v Sloveniji. Poleg člankov in reportaž o današnjih problemih prinaša koledar tudi vrsto prispevkov, ki so posvečeni raznim jubilejem in obletnicam (n. pr. stoletnica slovenskih taborov, 75-letnica slovenske planinske or-

ganizacije, 150-letnica Postojnske jame, 1900-letnica Ptuja itd.). Precej izčrpno predstavlja koledar Slovincem širom po svetu tudi razmere in problematiko slovenske narodne manjšine v Italiji in Avstriji, zlasti obširno pa je področje slovenskega leposlovja, kjer potomci slovenskih izseljencev, ki v mnogih primerih ne obvladajo več dosti dobro jezika svojih staršev, odlomke iz del slovenskih pisateljev in pesnikov spoznajo tudi v drugih jezikih.

Po drugi strani pa je „Slovenski izseljenski koledar“ bogat vir zanimivih podatkov iz življenja Slovincem v tujini, kajti veliko prispevkov so napisali izseljenci sami. Opisujejo društveno in kulturno življenje slovenskih ljudi v Franciji, Belgiji in drugih deželah Evrope, v Kanadi, v Ameriki in še marsikje drugod. Posebno obširno je tokrat prikazan slovenski izseljenski tisk v Evropi, Kanadi in Južni Ameriki, saj je temu področju dejavnosti Slovincem posvečenih kar štirideset strani koledarja. Prav tako pa so zelo zanimivi tudi razni članki, ki opisujejo razgibano dejavnost posameznih izseljenskih društev, krožkov in drugih organizacij — torej delo ustanov, ki Slovincem v tujini pomenijo košček domovine ter jim omogo-

Šolstvo v Afriki

Revija „Jeune Afrique“ je objavila zanimive podatke o razvoju šolstva v afriških deželah.

V tem članku je med drugim rečeno, da se je v minulih desetih letih število učencev osnovnih šol v vseh afriških deželah več kot podvojilo. Kljub mnogim težavam se vsako leto zviša število mladih Afričanov, ki prvič prestopijo šolski prag. To je po oceni revije razveseljivo dejstvo, pač pa je povsod slišati pritožbe, češ da primanjkuje učilnic in učiteljev.

Omenjeni časopis nadalje poudarja, da je v primerjavi s stanjem pred desetimi leti zdaj v afriških deželah trikrat več srednješolcev in celo štirikrat več študentov na visokih šolah. Vendar uspehi niso povsod zadovoljivi, čemur vidi revija vzrok v tem, da večina afriških dežel še vedno vztraja pri izobraževalnem sistemu, kot so ga uvedli prejšnji kolonialni gospodarji in ki očitno ni dovolj prilagojen afriškim potrebam.

JANKO PLETERSKI:

Petdeset let avstrijske republike

(Ponatis iz „Dela“)

Dogodki zadnjih dni prve svetovne vojne in hkrati habsburške podonavske monarhije so terjali odločitve tudi od avstrijskih Nemcev — tako so se današnji Avstrijci tedaj splošno imenovali — posebno v jedru njihovega narodnega ozemlja, v tako imenovanih alpskih deželah. Dne 28. oktobra 1918 je Avstro-Ogrska sprejela Wilsonove mirovne pogoje in priznala pravico narodov na samoodločbo, tega in naslednjega dne sta se odcepili in osamosvojili Češkoslovaška in pa Država Slovencev, Hrvatov in Srbov, končaval se je razvoj, ki ga je pozneje osnutek uvoda k mirovni pogodbi z Avstrijo takole ugotovil: „... dejstvo je, da se je avstro-ogrška monarhija razpadla po prosti volji narodov...“ (Ta ugotovitev je bila v končnem besedilu na zahtevo Italije črtana.) Čeprav je seveda treba upoštevati vse druge okoliščine, ki so pripomogle, da se je ta „prosta volja“ lahko uveljavila, predvsem pač mednarodne, zlasti zmago antantnih sil, je dejstvo, da se je zahteva po priznanju pravice na samoodločbo do odcepitve pri nenemških (oz. nemadžarskih) narodih monarhije izrazila že zdavnaj pred koncem vojne.

Avstrijski Nemci so se tega gesla oprijeli šele potem, ko je razpad habsburške države postal očitno neogiben. Takšen način pojva gesla o samoodločbi v politiki avstrijskih Nemcev po svoje dokazuje, da so v avstrijskem cesarstvu imeli gospodujoč položaj, da zase kakega „nacionalnega vprašanja“, ki bi ga morali rešiti po poti demokratizacije in samoodločbe, niso poznali, in da nikakor ne drži teza, ki se širi v najnovejšem zgodovinsko na Zahodu, da so cesarske dunajske vlade avstrijske Nemce obravnavale enako nemilo kot vse druge narode (npr. Hugh Seton-Watson), da so bili tako rekoč tudi oni le eden zatiranih narodov monarhije. Res pa je seveda, da je zanje kot za druge narode bila pereča samoodločba ljudstva, t. j. socialistična revolucija.

Nedvomno je zahteva avstrijskih Nemcev (od-

slej jih bomo imenovali s sodobnim imenom „Avstrijci“), da potem, ko so se drugi narodi od njih ločili, sami odločajo o svoji nadaljnji poti in usodi, bila demokratična in pravična. Ne le avstrijske meščanske stranke, tudi vodstvo avstrijske socialdemokratske, delavske stranke je to zahtevo postavilo v prvo vrsto in sklenilo na vsej črti sodelovati z meščanskimi strankami, da ga uresniči. S tem je seveda pomagalo odstaviti z dnevnega reda vprašanje revolucionarne samoodločbe ljudstva. Vodstvo avstrijske socialne demokracije je svoj veliki politični vpliv na delavstvo in sploh na ljudstvo usmerilo k temu, da odločilno pripomore k ustanovitvi nove avstrijske države (dne 12. novembra 1918). Odločitev o tem, da bo ta država republika, je olajšala izjava cesarja Karla prejšnji dan, da se odreka svoje oblasti. Vodilna vloga avstrijske socialne demokracije pri ustanavljanju republike je pripomogla k temu, da se je ta oblikovala kot demokratična država, z za tedanje čase naprednim sistemom socialne zakonodaje, brez vojaške obveznosti, s koalicijsko vlado delavske in meščanskih strank; bila pa je to seveda meščanska in ne, kakor je tedaj socialdemokratska propaganda npr. na Koroškem naglašala, delavska država.

Hkrati s sklepom o ustanovitvi nemške Avstrijske kot demokratične republike, je avstr. narodna skupščina določila, da je ta republika sestavni del nemške republike, t. j. velike Nemčije. To določilo je razveljavila volja zmagovitih antantnih držav, ki so Avstrijo v mirovni pogodbi obvezale, da ostane od Nemčije neodvisna. S tem seveda o priznanju pravice Avstrijcev na narodno samoodločbo ni moglo več biti govora, primorani so bili živeti naprej v lastni posebni državi, o njej se je dosti govorilo kot o „državi proti volji“. Ne glede na tedanja in tudi današnja različna pojmovanja Avstrijcev kot dela nemškega naroda se je z ustanovitvijo samostojne avstrijske republike dejansko začel (temelje mu lahko iščemo že

Jubilant Ladko Korošec

Danes svetovno znani slovenski operni prvak Ladko Korošec je te dni obhajal 25-letnico umetniškega delovanja. Ob tem svojem jubileju je bil deležen neštetihi čestitk, republiški sekretar za prosveto in kulturo SR Slovenije Tomo Martelanc pa mu je v okviru posebne slovesnosti podelil jubilejno nagrado za številne uspešne kreacije na domačih in tujih opernih odrih ter za zasluge, ki jih ima basist Ladko Korošec za razvoj in uveljavitev slovenske operne umetnosti.

O Ladku Korošču danes ni treba več veliko govoriti; v 25 letih svojega umetniškega delovanja je ustvaril doma in v tujini vrsto nepozabnih likov ter je postal v pravem pomenu besede

idol za vse tiste, ki cenijo in ljubijo resnično umetnost. Okoli 70 vlog na približno 2500 opernih predstavah in na koncertih širom po svetu — tako se glasi bilanca 25-letnega dela ene izmed najmarkantnejših gledaliških osebnosti, ki delujejo ta čas na slovenskih odrih.

Pestra je galerija likov, ki jih je ustvaril Ladko Korošec: sega od Kecala, Bartola, don Pasquala in Sanča Panse iz svetovne operne zakladnice do Krjavlja ali župana v Gorenjskem slavčku s področja domače operne literature. Ladko Korošec je danes veliko ime opernega sveta: navdušeno mu ploska občinstvo v Rimu, Barceloni, Kairu, na Dunaju, v Sofiji, Varšavi, Edinburgu, Rotterdamu, Pragi — in seveda zlasti doma v Ljubljani.

Tudi v Celovcu smo že večkrat imeli priložnost slišati, občudovati in vzljubiti Ladka Korošca, ki mu tudi koroški Slovenci iskreno čestitamo k njegovemu umetniškemu jubileju!

čajo gojitev slovenske kulture in domače družabnosti.

„Slovenski izseljenski koledar“ za leto 1969 sta uredili Zima Vrščajeva

Stoletni jubilej sindikata

grafičnih delavcev na Koroškem

Najstarejša sindikalna organizacija na Koroškem — sindikat grafičnih delavcev — je obhajala svoj stoletni jubilej. Za to priložnost je bilo ob koncu zadnjega tedna v Celovcu več prireditev, ki so se jih udeležili številni častni gostje, med njimi tudi zastopniki grafičarjev iz Slovenije.

Na osrednji proslavi v delavski zbornici so ob tem jubileju podelili številnim koroškim grafičnim delavcem častne značke za dolgoletno članstvo v sindikatu. Deželni glavar Sima je priredil za predstavnike sindikata in obrtnega združenja fiskarjev sprejem, kjer je orisal zgodovino jubilarne sindikalne organizacije. Posebno je ob priložnosti naglasil tudi prijateljske odnose med Koroško in Slovenijo ter izrekel dobrodošlico delegaciji iz sosedne dežele.

V osrednji poklicni šoli v Celovcu so v okviru proslav odprli novo učno delavnico za grafične delavce, v prostorih delavske zbornice pa sta bili urejeni dve zanimivi razstavi — razstavo arhivskega gradiva iz zgodovine sindikata grafičnih delavcev na Koroškem ter razstavo slik, grafik in fotografij, ki so jih člani sindikata ustvarili v svojem prostem času.

in Mila Šenkova, pri likovni ureditvi pa je sodeloval Dušan Osredkar. Njim in tudi vsem ostalim sodelavcem gre priznanje, da je postal koledar zares vsestransko zanimiva in bogata publikacija, ki bo nedvomno lahko veliko doprinesla k utrjevanju bratskih vezi med Slovenci doma in v svetu.

„Slovenski izseljenski koledar“ lahko naročite tudi v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu.

KULTURNE DROBTINE

● Zvezni prezident Jonas je odlikoval prejšnjega ravnatelja koroškega deželnege muzeja univ. prof. dr. Gotberta Mora s častnim križem za znanost in umetnost prve stopnje. Visoko priznanje je odlikovancu izročil deželni glavar Sima, ki je ob tej priložnosti naglasil njegove velike zasluge tudi kot zgodovinar in izdajatelj znanstvenih publikacij.

● Ta teden je na gostovanju na Madžarskem ansambel Drama SNG iz Ljubljane. V treh madžarskih mestih so slovenski umetniki predstavili Aishilovo „Oresteo“ in Pinterjevo „Vrnitev“.

v zgodnejših časih) proces oblikovanja Avstrijcev v samostojen narod, v posebno narodno individualnost. Zavest o tem je za dejanskim razvojem močno zaostajala; najjasnejše so jo v prvi republiki izrazili komunisti, a tudi v krščansko socialnem taboru najdemo posameznike oz. skupine, ki menijo, da so Avstrijci narod zase (E. K. Winter). Prelomnega pomena za razvoj te zavesti je bila priključitev k Hitlerjevi Nemčiji marca 1938, ki je po njej Avstrija izgubila sleherni avtonomni položaj, nato druga svetovna vojna, ki so se je Avstrijci udeležili kot državljani nemškega rajha, in naposled popolni vojaški poraz nacistične Nemčije.

Geslo o narodni samoodločbi pa je v letih 1919-20 vendarle imelo svojo vlogo v drugi smeri, namreč pri odločanju o državnih mejah nasproti Madžarski in Jugoslaviji. Zadnje je prizadelo Slovence. Kakor so avstrijske meščanske stranke v monarhiji in še izrecno med drugo svetovno vojno — ob bolj ali manj odkriti podpori avstrijske socialne demokracije — odklanjale razmejitve po narodnostih na Koroškem (in Štajerskem), so tudi po koncu vojne terjale vključitev cele Koroške v avstrijsko republiko, ne glede na pretežno slovenski značaj južnega dela dežele. To zahtevo so odločno podprli tudi avstrijski socialdemokrati, sklicevaje se na pravico do samoodločbe. Dejansko so antantne države v mirovni pogodbi določile, da o državni pripadnosti velikega dela južne Koroške, vzlic temu, da je slovensko prebivalstvo tam bilo v večini, odloča ljudsko glasovanje — plebiscit. Vprašanje, ali je plebiscit bil primeren način reševanja na Koroškem, je sporno. A dejstvo je, da je Avstrija 10. oktobra 1920 dobila blizu 59 odst. glasov in da je vsa plebiscitna cona pripadla tej republiki, ne oziraje se na to, da se je ozemlje južno od Drave po večini odločilo za Jugoslavijo.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Koroškimi partizanskimi enotami

so tudi v Škofji Loki podelili domicil

Zadnje nedeljo je bila v Škofji Loki prisrčna slavnost, ko je škofjeloska občina kot deseta slovenska občina podelila domicil koroškim partizanskimi enotami. Za to priložnost so se na Loškem gradu zbrali številni bivši koroški borci in častni gostje, med njimi predsednik republiškega odbora Zveze združenj borcev NOV Slovenije Franc Leskošek - Luka, predsednik osrednjega odbora koroških partizanov v Ljubljani inž. Pavle Žaucer - Matjaž, predsednik Zveze koroških partizanov Karel Prušnik - Gašper in mnogi drugi. Povabilu pa so se odzvali tudi številni prebivalci iz Sel z županom Velikom na čelu. S to slovesnostjo so bile zaključene prireditve ob letošnjem spominskem letu koroškega partizanstva.

V uvodnem govoru je predsednik škofjeloske občinske skupščine Zdravko Kervina naglasil, da podelitev domovinske pravice nekdanjim koroškim partizanom ni pomembna le za ohranjanje tradicij, marveč tudi za navezovanje trdnostnih stikov s slovenskim življenjem onstran meje. Pri tem je posebej omenil, da želi Škofja Loka razvijati tesnejše sodelovanje zlasti z občino Sele.

Za podelitev domicila se je zahvalil inž. Pavle Žaucer, ki je orisal razvoj partizanskega gibanja na Koroškem ter njegovo tesno povezanost z osvobodilnim pokretom na Gorenjskem, kajti gorenjske partizanske enote so bili prvi znanilci upora na Koroškem, prvi, ki so začeli iskro borbe med koroškimi Slovenci. Pri tem je poudaril zlasti vlogo, ki so jo v protifašističnem boju odigrale Sele, ki bodo v zgodovini koroškega partizanstva zapisane z zlatimi črkami. „Na Koroškem in še posebno v Selah se je pokazalo, da je bila slovenska partizanska vojska resnično ljudska vojska. Koroški ljudje so izpričali s svojo borbo in delom ter z odnosi do partizanov, da so nas šteli za svojo vojsko in so s tem pred vsem svetom potrdili svojo pripadnost k matičnemu slovenskemu narodu, enako so s podpiranjem avstrijskega antifašističnega gibanja izpričali pripravljenost za dobro in mirno sožitje dveh narodov na tem ozemlju.“

Govornik je nato dejal, da medsebojna srečanja nekdanjih borcev, znančev in prijateljev z obeh strani meje prispevajo k utrjevanju prijateljstva tudi na širšem področju ter k poglobljanju odnosov med prebivalci dveh sosednjih držav. „Ponosni smo, da so odnosi med Jugoslavijo in Avstrijo ter Italijo vzor prinih, zares dobrih sosedskih odnosov med državami ne glede na razlike v njihovih družbenih in gospodarskih sistemih, in sicer na osnovi vzajemnega spoštovanja suverenosti in nevmešavanja v notranje zadeve.“

Potem je zelo obširno govoril o nedavnem obisku zveznega predsednika Jonasa v Jugoslaviji, kjer je bilo na najvišji ravni izraženo zadovoljstvo spriču uspešnega razvoja odnosov in sodelovanja med obema državama ter bilo uradno potrjeno, da je — kakor so takrat poudarili v skupnem komunikeju — poglobljanje odnosov med ljudmi,

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO

bo v nedeljo 17. novembra ob 10.30 uri otvorilo svojo novo planinsko kočjo nad Arhovo pečjo na Bleščeči planini (pod Jepo).

Na otvoritveno slavnost vabljene vsi ljubitelji planinstva.

Pot na Bleščečo planino se od državne ceste med Ledincami in hotelom „Mittagskogel“ odcepi pri kačipotu na Kopanje, nekaj sto metrov vzhodno od omenjenega hotela.

predvsem v obmejnih področjih prispevalo k temu, da imata slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji vlogo povezovalnega dejavnika med sosednjima državama. „Ta skrb za naše manjšine v Avstriji,“ je naglasil inž. Žaucer, „je bila vedno pomemben dejavnik, če ne po-

ne, ki so vredne borbe in življenja kulturnega in osveženega človeka.“

V imenu Zveze koroških partizanov je spregovoril predsednik Karel Prušnik - Gašper, ki je posredoval pozdrave organizacije, v kateri so vključeni bivši partizanski borci iz Zilje, Roža in Podjune ter borci I. Avstrijskega bataljona, ki se je med vojno junaško boril ob strani slovenskih partizanov na Dolenjskem in v Beli krajini.

„Kadar pridemo bivši koroški partizani med vas v Slovenijo, nam je toplo pri srcu. Vedno se zbudijo v naših prsih spomini na preteklo skupno pot, ko smo se z zaupanjem v zmago ter z vero v lepšo in humano bodočnost skupno borili pro-

50-LETNICA SMRTI IVANA CANKARJA

Na povabilo Slovenske prosvetne zveze v Celovcu bo ansambel Slovenskega narodnega gledališča iz Maribora gostoval na Koroškem s Cankarjevim recitalom

„POZDRAVLJENA DOLINA ŠENTFLORJANSKA“

Predstave bodo:

● v soboto 23. novembra ob 20. uri v srednji dvorani

Doma glasbe v Celovcu;

● v nedeljo 24. novembra ob 14.30 uri v farni dvorani v

Škocijanu in ob 20. uri pri Schwarzlu v Pliberku.

Vsi prisrčno vabljeni na prireditve, s katerimi se bomo tudi koroški Slovenci vključili v proslavljanje letošnje 50-letnice smrti velikega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja.

Slovenska prosvetna zveza

goj za medsebojne odnose na meddržavni ravni, posebno pa še v odnosih med Slovenijo in Koroško. Zato je za nas vse razveseljivo dejstvo, da je permanentna skrb matičnega naroda za manjšine v Avstriji in obveza avstrijske vlade prišla do izraza tudi v skupnem komunikeju. Na podlagi tega smemo s trdno zavestjo in prepričanjem sklepati, da je naše delo pravilno, da smo na pravi poti, kar pa nas tudi obvezuje, da bomo pri tem delu vztrajali, ga razvijali in vestransko bogatili. Zato bivši koroški partizani tudi na tej svečanosti ponovno ugotavljamo in izjavljamo, da z vso odločnostjo podpiramo politiko miru in sodelovanja med narodi in državami v zavesti, da s tem doprinesemo k izpolnjevanju ciljev, za katere smo se borili. S tem pa pomagamo tudi pri uresničenju pravic naše manjšine na Koroškem, v zavesti, da so mir, svoboda in enakopravnost narodov ter osnovne pravice človeka dobri-

li Hitlerju. Svečana podelitev domicila koroškim partizanskimi enotami je zato tudi naš veliki praznik, kajti zvestobo načelom in tradicijam narodnoosvobodilne borbe smo potrdili s skupnim prelivanjem krvi. Zato se mi zdi, da današnja odprta meja ni slučaj, marveč je sad naše skupne borbe v kateri smo se bojevali za nedeljeno svobodo človeštva. V tem smislu želim, da bi tudi to srečanje prispevalo k utrjevanju dobrih sosedskih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo, odnosov, ki so hkrati tudi jamstvo za doseg znošnega in svobodnega življenja naše slovenske narodne skupnosti na Koroškem.“

Nedeljska slavnost, ki so jo s kulturnim sporedom obogatili dijaki škofjeloske gimnazije ter ansambel „Fantje iz Praprotnega“, je potekala v vzdušju iskrenega tovarišstva in prijateljstva ter je izvenela kot uspel prispevek k utrjevanju dobrega sosedstva med ljudmi tu in onstran meje.

Kmetje iz Mežiške doline

vrnili obisk kmetom iz pliberške občine

Na podbudo SPD „Edinost“ v Pliberku ter v sporazumu in sodelovanju s krajevnim kmečkim odborom je nad 50 kmetov iz pliberške okolice letos avgusta na poučnem izletu obiskalo kmetijske obrate v Mežiški dolini. O uspelem izletu je naš list svoječasno poročal in izrazil v imenu vseh hvaležnih udeležencev zahvalo organizatorjem iz vodstva Kmetijske zadruge na Prevaljah.

Ze takrat je bilo soglasno sklenjeno, da bodo kmetje iz Mežiške doline vrnili obisk. Pred nedavnim so res prišli; bilo jih je 45. Med njimi so bili predstavniki Kmetijske zadruge na Prevaljah, na čelu direktor Uršič, ter dva živinozdravnika. Domačini so jih sprejeli v prijazni gostilni pri Hrustu, kjer je pozdravne besede in dobrodošlico izrekel predsednik SPD „Edinost“ Lovro Potočnik, podžupan in referent za kmetijstvo pliberške občine Mirko Kumer pa je objasn timer gospodarski položaj kmetijstva v teh krajih.

Gostje iz Mežiške doline so najprej obiskali posestvo kmeta Ambruža v Konovecah, kjer so si ogledali strojni park, vzorno urejen hlev s 30 komadi živine in druge sodobne naprave. Prijazni sprejem je napravil zelo lep vtis na goste, ki so se lahko prepričali, da so pri Ambružu kmetijo v razmeroma kratkem času z marljivostjo in potrebnim strokovnim znanjem vzorno uredili. Obiska pri Ambružu se je udeležil tudi tajnik Slovenske kmečke zveze Blaž Singer, ki je skupini iz sosedne dežele obrazložil položaj kmetijstva na Koroškem in nove

prijeme v kmetijskem gospodarstvu, kajti le kvalitetno izboljšanje proizvodnje zagotavlja uspehe na trgu. Navedel je nekaj primerov prizadevanj, ki vodijo k dosegu tega nujnega cilja. Prisrčne besede pozdrava je gostom izrekel tudi Franc Mört, predsednik krajevnega kmečkega odbora v bistriški občini.

Pri Kočniku v Šmihelu je bila pripravljena cela razstava kmetijske strojne tehnike — od traktorjev mimo vseh mogočih kmetijskih strojev do raznega orodja. Gostje so si bogati izbor z zanimanjem ogledali, podjetnik sam pa je z veliko vljudnostjo dajal potrebna pojasnila. Poleg tega so gostje v Šmihelu obiskali še skladišče Kmečke gospodarske zadruge ter poslovne prostore domače Hranilnice in posojilnice.

Zaključek obiska je bil pri Marinu v Libučah, kjer so pokazali dosežke dobrega in naprednega kmetovanja. Po zaslugi kmeta Hanžejca, ki je hkrati tudi predsednik strojne skupnosti v Libučah, so omogočili tudi ogled velikega kombajna ter na bližnjem polju demonstrirali žetev in luščenje koruze.

Po „poslovnem“ delu obiska se je v zgornjem prostoru Marinove gostilne razvila prijetna in prisrčna družabnost. Goste iz Mežiške doline je pri Marinu obiskal tudi pliberški župan Kristan ter jim izrekel iskren pozdrav. Za prijetno vzdušje so poskrbeli še pevci, nato pa so se Mežičani spet poslovili od svojih gostiteljev — oboji v zavesti, da so taka srečanja koristna.

DIE SPRACHE DES NACHBARN

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Der Mensch kommt vor dem Staat; er hat den Staat gebildet, der Staatsorganismus ist ein Aufbauwerk und kein Staat ist ohne Menschen denkbar. Auch in den sogenannten nationalen Staaten kann deshalb die „Staatsprache“ nicht die natürliche Sprache (Muttersprache, Mundart) der Menschen, auch wenn sie nur von einer kleinen Minorität gesprochen wird, ersetzen: das Recht auf seine eigene Sprache bleibt bei jedem Menschen bestehen, ebenso wie der Grundsatz von Gleichwertigkeit und Gleichberechtigung aller Menschen, aller Völker und aller Sprachen. Diese Anerkennung der Gleichberechtigung ist auch die Voraussetzung und die Grundlage für die Freundschaft unter den Menschen, unabhängig davon in welchem Staat sie wohnen und welche Sprache sie sprechen. Entfernung — und das sprachliche Sichnichtverstehen führt zur Entfremdung — kann kein Zusammengehörigkeitsgefühl erzeugen.

Wir betrachten gern unsere Vergangenheit. Aus dieser Vergangenheit aber wissen wir, daß z. B. im alten Österreich-Ungarn nicht nur die staatlichen Erlässe in den Sprachen aller hier beheimateten Völker veröffentlicht wurden, sondern daß auch einfache Menschen sehr oft mit einer oder mehreren der elf verschiedenen Umgangssprachen bekannt waren; dies ohne jeden Zwang und im eigenen Interesse. Diese Tatsachen haben auch nach der Gründung der nationalen Staaten am Ende des Ersten Weltkrieges dazu geführt, daß die menschlichen Beziehungen, unabhängig von der neuen Staatszugehörigkeit, gute geblieben sind und daß in allen „Nachfolgestaaten“ die gegenseitige kulturelle Beeinflussung in gewissem Maß aufrecht blieb. Das „Menschliche“ hatte sich als stärker erwiesen als die neuen Staatsgrenzen, zumindest bis 1933.

Das Menschliche muß auch heute die Staatsgrenzen überwinden! Die Kultur von Nachbarvölkern darf nicht isoliert werden. Die Menschen dürfen nicht nur als Staatsbürger betrachtet werden und die Anderssprachigkeit darf uns nicht hindern, Freunde zu sein.

Die Erziehung ist laut Art. 26 der „Allgemeinen Deklaration der Menschenrechte“ Aufgabe des Staates, wobei der Unterricht allgemein, obligatorisch und kostenlos sein soll. Die Erziehung muß die volle Entfaltung der menschlichen Persönlichkeit und die Erhöhung der Achtung vor den Menschenrechten und den grundlegenden Freiheiten zum Ziel haben. Sie soll das Verständnis, die Toleranz und die Freundschaft zwischen allen Nationen sowie rassischen und religiösen Gruppen fördern. Daraus ergibt sich daß alle Staaten verpflichtet sind, auch ihrerseits zur gegenseitigen Annäherung der Völker beizutragen. Dies kann und soll bereits in der Schule geschehen. Eine der wichtigsten und wirksamsten Möglichkeiten hierfür ist, auch für die menschliche, sprachliche Verständigung zwischen den einzelnen Völkern im eigenen Staat und mit den Völkern in den Nachbarstaaten zu sorgen. In allen Grenzgebieten, wo der persönliche Kontakt am häufigsten ist, müssen schon bei den Kindern die nationalen und rassischen Vorurteile, die soviel Unglück (und Verbrechen) verursacht haben, überwunden und das neuerliche Entstehen von nationaler Überheblichkeit, Chauvinismus und Intoleranz verhindert werden. Der Unterricht der Nachbarsprache sollte in allen Grenzgebieten — und dabei beiderseits der Grenze — schon in der

Elementarschule Pflichtfach werden! Die eventuellen Nachteile, etwa dadurch für die Erlernung anderer Gegenstände weniger Zeit zu haben, müssen zwecks Erreichung der Vorteile für den gegenseitigen Verkehr, auch in menschlicher und kultureller Hinsicht, mit in Kauf genommen werden. Der Ausbau und die Sicherung der Freundschaft zwischen Menschen, Völkern und Staaten ist eine der wichtigsten — und laut der „Universellen Deklaration der Menschenrechte“ auch eine verpflichtende — Aufgabe des Staates.

Die Sprache ist der Weg vom Mensch zu Mensch.

Es ist unsere Pflicht, diesen Weg zu beugen und zu pflegen!

Časten obračun

Na nedavnem občnem zboru koroškega Rdečega križa so bili navedeni zanimivi podatki o dejavnosti te organizacije v letu 1967. Tako je bilo med drugim povedano, da je Rdeči križ lani napravil skupno 32.718 bolniških transportov, in sicer 24.566 podnevi in 7852 v nočnem času. Prvo pomoč so sodelavci Rdečega križa nudili v 18 tisoč 687 primerih. V okviru karitativne dejavnosti je bilo skupno opravljeno okoli 182.000 prostovoljnih ur, in sicer je odpadlo na 371 pomočnic okroglo 108.000 ur, na

301 pomočnika pa približno 75.000 ur prostovoljne pomoči.

Do konca leta 1967 je Rdeči križ pridobil skupno 95.346 darovalcev krvi. Pri 303 akcijah (od tega 111 akcij pri vojski) je 10.554 darovalcev prispevalo 10.276 krvnih konsev. Pred nekaj meseci so na Koroškem registrirali že stolisočega darovalca krvi, pred nekaj dnevi pa je število darovalcev med vojaki doseglo lepo številko 25.000.

V letu 1967 so izdatki Rdečega križa znašali okoli 6.475.000 šilingov, od tega je na bolniški transport in reševalno službo odpadlo okroglo 5.021.000 šilingov; lanskeletna zbiralna akcija za Rdeči križ je dosegla okoli 1.416.000 šilingov.

DIJAKI VABIJO

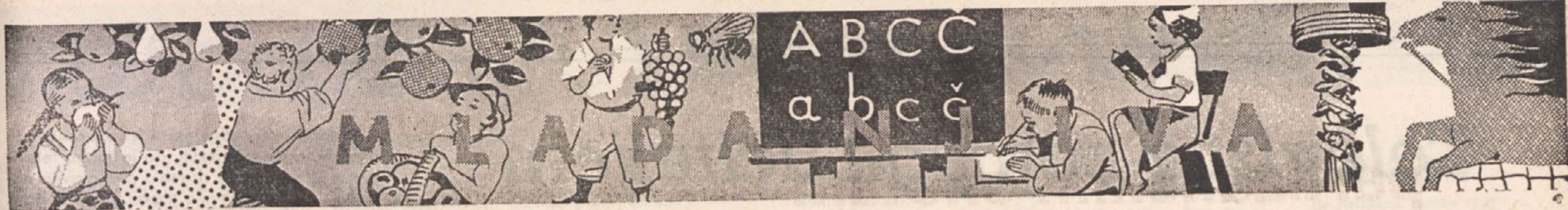
Dijaki 8a. razreda slovenske gimnazije v Celovcu nastopijo v nedeljo 24. novembra 1968 ob 10.30 uri v farni dvorani v Železni kapli s petjem, recitacijami in godbo „Veseli študentje“.

Prisrčno vabljeni!

KOLENDAR

Petek, 15. november: Albert
Sobota, 16. november: Otmar
Nedelja, 17. november: Gregorij
Ponedeljek, 18. november: Odon
Torek, 19. november: Elizabeta
Sreda, 20. november: Feliks
Četrtek, 21. november: Dar. D. M.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gossmetergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založništvo in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec - Borovlje.

Pšenica - najlepši cvet

(SLOVENSKA PRAVLJICA)

V prastarih časih je neki kralj ukazal, da morajo pomoriti vse stare ljudi, ki ne morejo več delati.

Živel pa je sin, ki je imel svojega očeta nadvse rad. Ko so kraljevi sli preiskovali domove, je skrtil svojega očeta na dvorišču pod velik čeber in mu ponoči nosil hrane. Ta velika otroška ljubezen je bila kmalu bogato plačana.

Kralj tiste dežele je imel lepo hčer, pa nobenega sina. Mislil je in mislil, kako bi poročil kraljično z najpametnejšim mladeničem svojega kraljestva, ki naj bi postal tudi njegov naslednik. In izmislil si je tri uganke.

Zapovedal je, naj se naslednje jutro zberejo vsi mladeniči njegovega kraljestva navsezgodaj, še pred sončnim vzhodom, na visoki gori.

Kdor bi prvi zagledal vzhajajoče sonce, bo rešil prvo uganke.

Ponoči, preden se je sin odpravil na pot, je prosil očeta-starčka za svet. Oče mu je dejal:

— Dragi moj sin! Ko boš prišel na goro, bodo vsi fantje gledali proti vzhodu, kjer se vsako jutro pokaže sonce. Ti pa pokaži vzhodu hrbet, obrni se na drugo stran in poglej proti najvišji gori. Ko bo sonce s prvim žarkom obsvetilo njen vrh, takrat zakličiči:

— Kralj, poglej sonce!

Kot je starček dejal, tako se je zgodilo. Vsi mladeniči, ki so prišli, so nestrpno zrlji proti jutranji strani. Sin pa, ki je skrtil svojega očeta, je gledal na najvišjo goro. Ko je na njen vrh poslalo sonce svoj prvi žarek, je dejal: — Vaše veličanstvo, pogledjte sonce!

Kralj ga je potrepeljal po ramenu in dejal:

— Prvi si!

Drugi mladeniči so ga obstopili in izpraševali:

— Le kako, da si se obrnil v stran od sonca?

On pa jim je odvrnil:

— In vendar sem prej zagledal sonce kot vi vsi.

Ko se je sin vrnil domov, je dejal očetu:

— Danes je bil moj odgovor kralju po volji, ne vem, kako bo jutri. Bojim se, dragi oče, da bo jutrišnja naloga presejala tvojo pamet.

— Le povej, mu je ukazal starček.

In mladenič je nadaljeval: — Drugo uganke bo rešil, kdor bo prišel ne bos in ne obut.

Starček se je nasmehnil in dejal:

— To je zelo lahko, vendar tega nihče ne bo zmožgal razen tebe. Fantje bodo poskušali

to in ono, vsak bo drugače obut: le-ta bo nataknil nogavice, le-oni eno samo nogavico, drugo nogo pa bo imel bos, spet tretji bo le eno nogo obul. Ti pa odtrgaj podplate s čevljev, tako da boš obut in vendar bos. Tako je mislil tudi kralj.

Prišel je določen dan in mladeniči so se zbrali k preizkušnji. Sin je vzdignil obe nogi, da je kralj videl boso podplate, čeprav je bil zgoraj obut. In kralj se je prepričal, da je sin prišel ne bos ne obut.

— Prav imaš, je menil kralj. — Ti, sinko, si že vdrugič natanko pogodil moje želje.

Nato je kralj zastavil tretjo uganke. — Po jutrišnjem se zberite spet na tem kraju. Kdor bo imel za svojim klobukom zataknen najlepši cvet, bo zmagal.

Starček je komaj pričakal, da se je vrnil sin, in ga je vprašal: — Kakšno nalogo ste prejeli danes?

— Oh, to je že pretirano, je dejal sin. — Le kdo bo med tolikimi lepimi cveticami izbral prav tisto, ki se kralju zdi najlepša.

— Dragi sin, je odvrnil oče. — Na vsem svetu ni lepšega cveta kot pšenični klas. Zatakni si ga za klobuk in videl boš, da si pravo zadel.

— Naredil bom, kot ste mi naročili, očka, je dejal sin in utrgal žitni klas na njivi.

Prišel je dan in mladeniči so trumoma hiteli na kraj, ki ga je določil kralj. Ko so zagledali pšenični klas za njegovim klobukom, so se na ves glas smejali: — Tepec, pšenični klas ni cvet.

Kralj je že od daleč zagledal mladeniča s

Koroška narodna

Piha, piha burja,
ižče fanta Jurja,
ali mali Juri
smukne skozi duri
gori ob potoki
s hlebom kruha v roki...
Burja polna glada
hleb njegov bi rada.

pšeničnim klasom. Šel je k njemu in ga objel rekoč:

— Ti, moj dragi sin, boš nasledil moj prestol. Kajti ni ga lepšega cveta kot je pšenični klas.

Nato se je obrnil k mladeničem: — Ali je še kaj lepšega na svetu kot pogled na njivo zlate pšenice, ki valovi v vetru. In kaj diši bolj omamno kot hleb pšeničnega kruha, ki ga še toplega postavimo iz peči na mizo. Nobena vrtna cvetica ne diši tako lepo. Skrbno sejte najlepši cvet, še skrbneje ga žanjite!

Nato se je kralj spet obrnil k mladeniču s pšeničnim klasom za klobukom in ga vprašal: — Sin moj, le od kje si vzela toliko modrosti v svojih letih?

Mladenič se je prestrašil in ni vedel, kaj naj odgovori. Slednjič se je opogumil in dejal:

— Vaše veličanstvo, povedal bi vam, če se ne bi bal stroge kazni.

— Ne boj se, mu je prijazno rekel kralj.

Mladenič je pričel: — Ko ste ukazali, da moramo umoriti svoje starše, sem stopil pred svojega očeta in mu dejal: — Ljubi oče, vi ste mi poklonili življenje, me ljubeznivo hranili in vzgajali, v zahvalo pa naj vam jaz vzamem življenje? Ne, moje srce tega ne bi preneslo. Raje vidim, da mene kaznujejo s smrtjo.

Nato mi je oče odgovoril: — Dragi moj sin, izteši velik čeber in povezni ga v kot na dvorišču. Zadaj pa naredi odprtino, da bom mogel kdaj pa kdaj na svetlo. Ti pa mi boš skrivaj prinašal hrano.

Storil sem tako in do danes ohranil pri življenju svojega ljubega očeta. Kolikokrat mi je dal napotkov in nasvetov, prav tako kot je tudi on razvozlat vse tri uganke.

Kralja je ganila iskrena otroška ljubezen in dejal je mladeniču:

— Moj dragi prijatelj, ker si to storil, si mi še dvakrat ljubši kot doslej. Pokazal si, da imaš žlahtno in hvaležno srce. Meni pa si odprl oči. Spregledal sem in spoznal, kako potrebne so nam modrost, izkušnost in znanje starih ljudi, čeprav ne morejo več delati. Od danes naprej naj velja:

Vsak naj spoštuje stare ljudi! Sinovi in hčere pa naj bodo svojim staršem hvaležni in naj skrbje zanje do poslednje ure njih življenja.

Dve veverici

Sredi temnega gozda sta živele dve veverici. Ena je bila svetle barve, zato se je imenovala belka, druga pa je bila črna, torej črnka.

Črnka je bila kaj lahkoživa. Vedno se je igrala in razposajeno skakljala po vejah visokih dreves. Nagajala je drugim gozdnim prebivalcem in jim ni dala miru. Še nebogljnim ptičkom v gnezdu ni prizanesla. Na zimo se niti spomnila ni.

Medtem pa je belka neutrudno nabirala živeža za zimo. V prostem času je popravljala svoj domek, zazidavala špranje in se pripravljala na zimo. Ko je bilo vse opravljeno, je šla k zaslužnemu počitku.

Dočim je belka po truda polnem delu počivala, se je črnka še vedno igrala ter živala v veselju. Njen domek pa je vedno bolj razpadal. Kolikokrat jo je belka opomnila na zimo, a črnka se za vse to ni zmenila.

Nekega dne je potegnila mrzla burja in otrsela poslednje liste z drevja. Drugo jutro pa je ležala v gozdu debela plast snega.

Joj, kako je črnka zeblo! Še huje pa je bilo, ko ni imela ničesar nabranežga za zimo, da bi si utešila glad. Mrz je vedno bolj pritiskal in tudi lakota je bila od dne do dne hujša. Takrat se je spomnila na belko. Sram jo je bilo, toda kaj je hotela. Šla je k belki prosjačič. Potrkala je nalahno na njena vrata. Belka ji je odprla in jo povabila v svoj topli domek in jo pogostila. Ob koncu pa ji je dala še lep nauk in je rekla:

„Skrbi v dobrih časih, da boš kaj imela v hudih dnehi!“

Po tridnevni švabski hajki so partizani počivali v jelovškem gozdu, ki je počasi umiral, kajti jesen je že prenekateri bučki osula liste z vej. Utrujeni borci so polegali na suho liste, a preden so pospali, so postavili na robu gozda stražo, da bi jih sovražnik ne presenetil v spanju.

Za staro bukev je z nabito puško v rokah stal mlad partizan in prisluškoval v gozdni mir. Četudi je v ofenzivi komaj zadnje tri dneve prestal ognjen krst, ga je pogum vse bolj in bolj zapuščal ob zavesti, da mu je komandir čete naložil preveliko odgovornost. Nenehno ga je napadala plašna misel, kaj bi se zgodilo, če bi se švabi iznenadeno pojavili in zagledali speče borce ter v jurišu planili nanje.

Strah ima velike oči in na

LOJZE ZUPANC

Lisičke

tenko struno uglašena ušesal Stražar je buljil v hosto, ki se je kopal v popoldanskem soncu, buljil tako napeto, da so mu iz oči pričele teči solze. Postoterial je čuječnost, prisluškoval in prisluškoval, a drugega ni slišal ko drnjohanje spečih tovarišev.

Iznenadeno pa se mu je zazdelo, da neke v bližini šušti listje. Krčevito je stisnil k sebi puško in zašepetal proti sošednjemu stražarju, ki se je nasmehnil na debelo bukev komaj deset korakov od njega:

„Ali jih slišiš?“

„Slišim,“ je odgovoril drugi stražar.

„Ustrelil bom, da bom prebudil tovariše.“

hodila je po samotni poti, toda neprestano jih je videla pred sabo, moža in otroke, kako so gledali nanjo z vprašujočimi očmi. Zeblo jo je, pričelo je spet nalezavati, veter je pihal in plasti snega so padale z drevja. Prišla je k materi trudna in bolna, odprla je duri in je sedla takoj na skrinjo, ne da bi pozdravila; naslonila se je ob zid in pred očmi se ji je zmoglo. Mati je sedela za mizo in je pila kavo, komaj ozrla se je na Francko. Ko je izpila kavo, je vprašala: „Po kaj si spet prišla?“ Francka se je osvestila, ko je začula materin osorni glas, in premišljevala je, kako bi prosila. „Mati, otrok je šele teden dni — za Francko smo jo krstili...“ Mati je molčala in Francka je nadaljevala tiše, počasi, gledala je predse na tla. „Še za kruh nimamo... niti krajcarja ni pri hiši...“ Mati je opomnila hladno: „Zakaj pa ne dela?“ — „Saj veste, da nima dela že ves čas... odkar je bila poroka.“ — „Kakor si si postlala; povedala sem ti že takrat. Sama glej!“ Mati je vstala in je nesla počasi lonce v kuhinjo; vrnila se je šele čez dolgo in je stopila v sobo, kakor da bi nikogar ne bilo. Sedla je k peči, poiskala si je naočnike in je vzela pratiko v roke, da bi brala. Francki se je mudilo, videla je, kako se je premikal hitro veliki kazalec na stenski uri, toda bala se je izpregovoriti. Lačna je bila, zaželela si je sklenico kave; mati se ni ganila. „Še za kruh nimamo, niti krajcarja ni pri hiši,“ je ponovila čez nekaj časa s prosečim glasom in dostavila je še tiše: „Mati... posodite mi en goldinar...“ V tistem hipu je vrgla mati pratiko na mizo in je snela naočnike. Francka se je sklonila — pričakovala je grdih besed, ki so padale nanjo kakor silni udarci, tako da je stakala pod njimi in ni mogla odgovoriti, ne prositi usmiljenja. Toda zdaj je prišlo nekaj drugega, strašnega — mati je očitala Francki naglas, da nima očeta. Francka ni razumela — kakor s pestjo jo je udarilo na čelo — „ti, ki nimaš očeta!“ — in drugih besed ni slišala več. Tresla se

je in je strmela na mater z velikimi, prestrašenimi očmi. „Kaj ste storili, mati?“ Mati je umolknila. Šla je k postelji, izvlekla je izpod blazine nogavico in je vrgla goldinar na tla, ne da bi se ozrla na Francko. Goldinar se je zakotalil po tleh, vrtel se je okoli mize ter se je izgubil naposed pod skrinjo. Francka je pokleknila in je iskala dolgo; goldinar je ležal čisto zadaj v prahu. Ko se je poslovila, je sedela mati spet ob peči, pratiko v rokah, naočnike na nosu... Francka je prišla domov, položila je goldinar na mizo, a nato je omahnila in legla na posteljo... Tri leta ni šla več k materi in mislila je, da ne pojde nikoli več; na dnu srca je glodala grenka bolečina.

Zdaj se je spominjala tistega dne — tam na rebri se je že svetil zvonik domače cerkve, videla je streho hiše, za hip jo je izpreletelo nekaj sladkega — toda takoj je spet zagrizla bolečina z ostrimi zobmi. Počasi je šla po klancu, utrjenosti ni čutila, ali noge so se branile, niso hotele dalje in postajale so za vsakim desetim korakom. Ko je šla mimo okna, se je sklonila, bala se je, da bi je mati ne ugledala. Pred pragom je stala, iztegnjena roka se je bala prijete za kljuko. Pritisnila je počasi, strahoma, Francka je stopila v izbo tiho, s sklonjenim živalom kakor tatica. Iz velike, sive rute, ki je segala skoro do nog, je gledal ozek, bled obraz z globoko udrtimi lici.

Postala je in se je prestrašila, ko je ugledala mater. Mati je sedela na postelji, v dve gube sključena, obraz zarit v dlani. Ko so duri zaškripale, je vzdignila glavo — obraz je bil nekako osivel, ves razoran je bil, oči so ležale v jamah pod močnimi obrvmi. In glas ji je bil mehak, trepetajoč:

„Ali si prišla, Francka? Mislija sem, da te ne bo več.“ V Francki se je vzdignilo nekaj silnega, česar ni čutila prej nikoli. Prijela je mater za roko in ni mogla govoriti. Ko je mati zajokala, je zajokala tudi Francka, ali nekaj

Ivan Cankar:

NA KLANCU

14

Francka se je napravila na težko pot. Stopila je komaj prvi korak in noge so bile trudne od bremena, ki ji je ležalo na srcu. Hodila je hitro po zmrzli cesti, po klancu navkreber; na drugi strani se je kmalu pričel gozd, nizko redko drevje je bilo že čisto golo, tu pa tam je še visel rumen list in se je tresel v vetru. Zemlja je bila valovita, dvigal se je holm nad holmom, nekateri do polovice goli, drugi poraščeni s smrečjem in bukvjem. Dolgočasna pokrajina je bila, ustvarjena za siromake in zavržence. Ob rebrih so visele samotne kočice; od daleč je zvonilo v stolpu siromašne podružnice, zvenelo je žalostno, zdihujoče. Francka se je prekrizala in je molila naglas; daleč naokoli ni bilo človeka.

Napotila se je bila k materi; tri ure je bilo hoda, in kolikor bolj se je bližala domači vasi, toliko bolj jo je bilo strah; postala je časih in ni mogla dalje, toda prijelo jo je trdno in neusmiljeno za roko ter jo je suvalo... „Otroci so lačni, lačni!“

Tri leta je že bilo, odkar je bila zadnjikrat pri materi. Takrat se je porodil tretji otrok in Francka je vstala par dni po porodu ter se napravila na dolgo pot... Zdaj se je spominjala tiste poti in tistih časov in spet je ostala ter je zajejala naglas... Zima je bila takrat. Francka je gazila po globokem, nerazvoženem snegu. Doma so čakali nanjo;

Televizija pomaga učiteljem

Ko so britanski laburisti prišli leta 1964 na oblast, je predsednik vlade Wilson sprožil tudi velikopotezno zamisel o radijski in televizijski univerzi, ki bi skupaj s „poštnim“ poukom omogočila ljudem, da si pridobijo najvišje akademske naslove, ne da bi „hodili“ na univerzo. Takrat je bilo slišati tudi številne ugovore, češ da je radijska univerza morda primerna za humanistične vede, ne pa za eksaktne znanosti. Toda gospodarska stvarnost je laburiste prisilila, da so polagoma opuščali velike in lepe načrte, ki so jih imeli ob prihodu na oblast.

Tisti, ki ni čakal, da bi mu kdo od zunaj reševal prosvetne težave, je bil Glasgow na Škotskem. Dejstvo, da ima mesto 1300 učiteljev in profesorjev premalo za svojih 300 šol in 180.000 učencev, jih je priganjalo, da nekaj napravijo.

Začeli so že leta 1963. Takrat so z dvema poceni televizijskima kamerama in s skromno opremo pokazali, kako se da uspešno prenašati po kablu šolsko uro iz ene učilnice v drugo. Toda to je bil šele začetek, ki marsikoga ni prepričal. Mesto je potrebovalo lastno televizijsko omrežje, ki bi zajelo vse šole, in tak program, ki bi smotno dopolnjeval pouk v osnovnih, srednjih in višjih šolah.

Že tehnične težave so bile velike. Položiti so morali kakih 160 kilometrov kabla pod zemljo z 18 ojačevalnimi postajami, da bi zajeli vseh 315 šol. Kabel omogoča oddaje po dveh kanalih in bo pozneje omogočal še

dve oddaji, če bosta potrebni. Inženirji so spretno izkoristili podzemne predore nekdanjega tramvajskega sistema in vanje položili kabel. Tako so se izognili kopanju, ki bi močno povečalo stroške.

S tem še ni bilo konec težav. Šolska televizija je morala dobiti svoje upravno osebje, predvsem pedagoge, ki se bodo znali „sukati“ pred kamero. Že takoj v začetku so pionirji šolske televizije v Glasgowu spoznali, da se ne morejo zadovoljiti z amaterskimi oddajami. Otroci, ki so zrasli in še vedno rastejo ob „poklicni“ televiziji, na kateri nastopajo najbolj uglašeni umetniki in predavatelji, se ne bodo zadovoljili z amaterji. Toda kje dobiti televizijske učitelje in profesorje?

Morali so jih izšolati. Najprej so v šoli za dramsko umetnost priredili tečaje za dve skupini predavateljev: ena je imela nalogo poučevati francoščino, druga matematiko. To sta bila prva dva predmeta, ki se ju je lotila šolska televizija v Glasgowu. Predavatelji so se seznanili s televizijskimi kamerami in z mešanjem slike in zvoka. Naučili so se nastopati pred kamero in pisati

scenarije za desetminutne oddaje. Toda prava televizijska šola za učitelje in profesorje se je začela šele spomladi leta 1965, ko je bil gotov televizijski studio.

Pri tem pouku je igral pomembno vlogo tako imenovani video magnetofon, ki ne posnema samo zvoka, ampak tudi sliko in ga je mogoče potem po mili volji predvajati. Začelo se je z eno ali dvema skušnjama brez snemanja. Režiser je opozoril na stopajoče na glavne napake ali nerodnosti. Potem so snemali. Takoj po snemanju so lahko „igralci“ na traku videli oddajo. Tu in tam so sami opazili, kje so ga polomili. Obljubili so, da se bodo prihodnjič izognili napakam. In tako so predavatelji vedno znova poskušali, dokler niso zaigrali tako kakor profesionalci.

Zdaj ima šolska televizija v Glasgowu že izkušene predavatelje, ki so že v prvem šolskem letu 1965-1966 organizirali skupno 1479 oddaj, med katerimi je bilo 773 oddaj posvečenih pouku francoščine. Matematika je bila deležna 642 oddaj, toda na programu so bili tudi drugi predmeti: gasilstvo, prometna varnost in podobno.

Za ljubitelje narave

V zadnjih letih je opaziti, da ne postajajo čedalje lepši in bogatejši le koledarji, ki izhajajo v obliki knjig, marveč gre razvoj v tej smeri tudi pri tako imenovanih stenskih koledarjih. Mnogi prinašajo čudovite barvne fotografije, zlasti pa pritegnejo pozornost koledarji, ki vsebujejo res kvalitetne reprodukcije umetniških slik. Taki izdelki so v pravem pomenu besede obogatitev za stanovanje, saj po eni strani izpolnjujejo svojo praktično vlogo kot koledarji, hkrati pa pričarajo v domači krog še vzdušje slikarske umetnosti ter seznanjajo z umetninami, ki jih povprečen človek v originalu pač verjetno nikdar ne bo imel priložnosti videti in občudovati. Torej opravljajo tudi poslanstvo posredovalca nemimljivih zakladov iz sveta kulture in umetnosti.

Med take izdelke povsem upravičeno smemo prištevati tudi stenske koledarje, ki so znani pod imenom „Kronen-Kalender“. Pri teh sicer ne gre za reprodukcijo slavnih del upodablajoče umetnosti,

marveč za ponazoritve izbranih zanimivosti iz narave. Omenjeni koledarji izhajajo v dveh variantah — ena se imenuje „Živalski svet“ in druga „Rastlinski svet“. Vsak koledar obsega po dvanajst listov, namreč za vsak mesec v letu poseben list, ki je vsak zase resnična umetnina. Na formatu 22,5 x 31 cm so v čudovitih barvah upodobljene razne domače in tuje živali in rastline, in sicer v šest- do osembarvnem ofsetfisku po osnutkih ki so jih izdelali najbolj znani slikarji.

Te koledarje izdaja založba „Kronen-Verlag“ v Hamburgu. Za leto 1969 je izšla že „jubilejna“ 15. izdaja, in sicer spet v več kot 60.000 izvodi, kar je najboljši dokaz, da so močno razširjeni in priljubljeni.

Za ljubitelje narave so ti koledarji gotovo razveseljivo darilo; so pa lahko tudi lep okras stanovanja, če posamezne liste vložimo v okvir in jih obesimo na steno. Ravno zaradi tega je založba začela izdajati tudi posebne kasete, ki vsebujejo poleg kole-

darja še ustrezen okvir, v katerem pridejo posamezni koledarski listi šele do prave veljave. V tem okviru liste lahko vedno spet izmenjamo in tako skozi celo leto izmenoma uživamo lepote narave, ki se nam predstavljajo v prekrasnih podobah iz živalskega in rastlinskega sveta.

Mimo tega, da se tak koledar lahko spremeni v majhno umetnostno galerijo, je hkrati tudi še praktičen priročnik za spoznavanje narave. Na posameznih listih je namreč za vsako upodobljeno žival ali rastlino (pri obeh koledarjih za leto 1969 gre za različne ptice, cvetlice in gobe) podan tudi izčrpen popis, ki nas seznanja z zunanji mi značilnostmi, življenjskimi navadami in vsemi drugimi podrobnostmi.

Spričo res kvalitetne izdelave in mnogostranske uporabnosti cena teh koledarjev nikakor ni pretirana: za posamezni koledar (torej ali „Živalski svet“ ali pa „Rastlinski svet“) znaša 65 šillingov, v posebni kaseti skupaj z okvirjem pa 145 šillingov.

Sodeč po dosedanem odzivu učencev in dijakov je mogoče trditi, da je šolska televizija v Glasgowu že dosegla dva glavna namena — da dopolnjuje glavni, osnovni pouk v šolah z oddajami, ki so načrtno usklajene s šolskim programom, in da sproti omogoča predavateljem pedagoško in metodološko izpopolnjevanje v posameznih predmetih. To je bilo mogoče doseči predvsem zato, ker celotna šolska televizija sloni na učiteljih in profesorjih. Ti izbirajo predmete, pišejo scenarije in programe, usklajajo delo in tesno sodelujejo s tehničnim osebjem. In naposled ti učitelji in profesorji natanko vedo, kaj potrebuje šolska učilnica, ker sami poučujejo v razredih.

Lekcije trajajo največ dvajset minut, tako da ima učitelj v razredu dovolj časa, da jih v šolski uri dopolni s svojo razlago. Že prvo leto je imelo vseh 50 srednjih šol po dva televizorja, druge šole pa vsaj po enega.

Hkrati z utrjevanjem in širjenjem programa v Glasgowu skuša šolska televizija razširiti svoje oddaje na šole izven mesta z oddajami na ultra kratkih valovih. Če bo šlo vse po sreči, se bo v ta program vključila nadaljnjih 2000 šol v srednji Škotski. Na svoj račun bodo prišli ukaželjni odrasli in šolska televizija bo zajela dva in pol milijona prebivalcev. Tudi univerzi v Glasgowu in Strathclydu, ki imata svoj lastni notranji televizijski sistem za predavanja in nazorni pouk, se bosta vključili v ta sistem. In tako se polagoma šolska televizija v Glasgowu razvija tudi v televizijsko univerzo, ki bo marsikateremu odraslemu človeku ne samo olajšala, ampak sploh omogočila akademsko šolanje.

Železniške kretnice brez ledu in snega

Pri železniškem ročno upravljanem, zlasti pa avtomatiziranem prometu je izredno važno brezhibno delovanje kretnic. Avtomatske aparature sicer na daljavo signalizirajo nepravilnosti, toda pri motnjah v obliki ledu in snega je kljub temu potrebna osebna intervencija železničarjev.

Za taljenje ledu in snega so strokovnjaki razvili napravo s plinom propanom. Sestoji iz gorilnika, ki je namesčen pod kretnico. Le-ta ogreva keramično ploščo, ki izžareva infrardeče žarke za taljenje ledu ali snega.

Poraba plina propana znaša 0,7 kg na uro za posamezno kretnico. Grelno telo vžgejo direktno s plamenom ali pa električno na daljavo, kar je seveda praktičnejše in cenejše. Če je več kretnic na enem mestu, je še gospodarnejše, da oskrbuje en sam rezervoar s plinom vse gorilnike pod kretnicami. Seveda je mogoče tudi tod vsako kretnico posebej ogrevati ali pa vse hkrati.

EKSPERTI PRAVIJO:

Ne pijte morske vode!

TA LAHKO POVZROČI ŽELODČNE IN ČREVESNE BOLEZNI

Nemški medicinski strokovni časopis poroča, da je svetovna zdravstvena organizacija imenovala komisijo, ki je raziskovala zelo zanimivo in važno vprašanje, ali je uživanje morske vode škodljivo. Francoski znanstveniki so se izrekli proti staromodnemu naziranjju: brodomlci ne smejo v nobenem primeru piti morske vode.

Eksperti svetovne zdravstvene komisije so mnenja, da je uživanje morske vode resnično močno škodljivo zdravju, celo zelo nevarno. Uživanje morske vode lahko povzroči želodčne in črevesne bolezni, kakor tudi preobčutje soli, ki je ledvice ne morejo izločiti v dovolj veliki količini. Poleg tega pa je še ena velika nevarnost: omračitev uma. Ker lahko človek živi do šest dni brez vode — v nekaterih primerih so zdržali celo dvanajst dni — svetujejo eksperti brodomlcam, da v nobenem primeru ne pijejo morske vode.

neizmerno sladkega je bilo v tej bolečini... Mati se je domislila — pogledala je s čudno otroškim, objokanim in skoro plašnim obrazom.

„Saj ti dam, Francka, če hočeš en goldinar... imam še nekaj...“

Francka bi izkopala goldinar z rokami iz tal, če bi ležal seženj globoko, da bi ne bilo treba prositi matere.

„Če še nisi zajtrkovala, Francka, pa ti skuham kavo.“

„Nisem lačna, mati.“

„Pot je dolga in mrz je že.“

Mati je šla kuhat kavo in Francka je šla z njo v kuhinjo. Sedeli sta na pragu in mati je pripovedovala.

Prišla je bila Nežka iz Trsta kjer je služila. Prišla je vsa gospodarska, rdeča in debela in je bila v vasi teden dni, dokler ji ni bilo dolgčas. Razposajeno se je vedla, smejala se je grohotom in ni hodila v cerkev, pač pa je nagajala fantom, tako da se jim je zagnusila in so pljuvali, kadar je šla mimo. „Zdaj pa pojdem, mati,“ je dejala, „dajte mi denarja!“ Mati je segla pod blazino in je rekla: „Pet goldinarjev ti dam... pa pridna bodi in na boga ne pozabi!“ — „Pet goldinarjev — kaj ste nori, mati? Vse mi dajte!“ — „Vse mi dajte!“ je dejala in se je zasmejala naglas. Tudi mati se je zasmejala in je naštel pet svetlih goldinarjev in jih je položila na mizo. Nežka se ni več smejala — zardela je do las in je pomedla goldinarje z mize, da so se trkljali po tleh. „Ne delajte se norca, mati, kaj mislite, da ne vem koliko imate?“ Stopila je k materi in ji hotela iztrgati nogavico iz roke. „Pusti!“ je vpila mati. „Izpusti!“ Nežka ni izpustila — sunila je mater v stran, da se je opotekla po sobi in je padla na skrtnjo. Nato je spravila denar v kovček in je šla; še ozrla se ni, še zbogom ni rekla.

„Še ozrla se ni name in še zbogom ni rekla!“ je zajokala mati na pragu in je skrila obraz v predpasnik. Tako

otroški je bil ta nanagroma ostareli, od žalosti čisto spačeni obraz. Francka je vedela, da se ni jokala mati po denarju, temveč da je jokala, ker se Nežka še ozrla ni in ker še zbogom ni rekla. Francki se je mati zasmilila in nikoli je ni tako ljubila kakor ta uro... Tako strašen je bil udarec, da se je mati globoko sklonila pod njim, da je bila vsa plašna in otroška in je iskala opore.

Pili sta kavo na pragu in sta se razgovarjali.

Ko se je Francka napravila na pot z goldinarjem, skrbno zaviti v robec, ji je bilo lahko in prijetno. Mati je stala na pragu in je gledala za njo dolgo — Francka se je okrenila samo enkrat, ali vedela je ves čas, da stoji mati na pragu, in sladko ji je bilo, da bi se zasmejala. Domislila se je doma, otrok, ki čakajo nanjo lačni, in pospešila je korake — toda glej, skrbi ni bilo nikjer več, vse je bilo dobro in prijetno in goldinar je bil skrbno zaviti v robcu... Došel jo je kmet z vozom, ustavil je konje in vzel pipo iz ust. „Kam pa, soseda?“ — „Na Goličevje.“ — „Prisedite!“ — Francka se ni nič začudila, da je bil kmet tako prijazen — vse na svetu je bilo zdaj dobro in prijetno...

Prišla je domov, kupila je mesa in je skuhalo juho. Sedeli so za mizo, mož in otroci, in so jedli in so bili veseli. Francka je nalila juhe v sklenico, odgrnila je zastor in je stopila k postelji, kjer je ležal oče. „Juhe sem vam prinesla, oče!“ No, oče se ni gani, čudno so gledale bele oči izza polodprtih trepalnic in obraz je bil siv, miren. Francko je izpreletelo, vzkrinkala je in juha se je razlila po odeji. Mihov je skočil izza mize, da je prevrnil stol, in otroci so se prestrašili... Oče je umrl mirno, kakor da bi bil zaspal, nobenega glasu ni bilo, nobenega zdiha... Ko so ga pokopali, so zapeli pevci lepo pesem na grobu. Tudi Mihov je pel, nič velike žalosti ni čutil in sram ga je bilo tega pregrešnega miru. Samo ko je prišel domov in je bila po-

stelja prazna, se mu je srce za trenutek stisnilo, potem pa mu je bilo laže, skoro vesel je bil in ni vedel zakaj.

Pokopali so očeta vbogajme, celo šopke so si pogrebci sami kupili in cerkvenik je zvonil zastonj. Tako je bila na klanu navada; mizar sam je bil siromak in dober človek; dajal je vbogajme celo mrličem.

„Kaj bomo zdaj?“ je prašala Francka.

Mihov se je začudil.

„Kaj pa smo doslej?“

Popolnoma se je bil pogreznil v dremajočo, leno pijanost; pijan je bil, tudi če ves dan ni pokusil žganja, in zmerom bolj redke so bile trezne ure. In ob treznih urah se je dremajoča lenoba izpremenila v utrujenost — slonel je s komolci na mizi, težke misli so mu klonile tilnik zmerom niže. Ali dolgo ni mislil — misli so se polagoma izpreminjale v sanje, obraz je bil še zmerom resen in teman, skrbi pa so izginile in samo na čelu so ostavile sled, globoko gubo...

Zima je prihajala, že so bile zjutraj rože na oknih. Nato je mrz malo ponehal in pričel je nalletavati sneg.

Mati je prišla s hriba dol; odprla je duri in je stopila v sobo, sključena, stara, v veliko ruto zavita.

„K tebi sem prišla, ker tebe ni k meni,“ je rekla in sedla za mizo.

Francka se je začudila, vesela je bila in nerodno ji je bilo obenem. Fant sta bila v šoli, mala Francka se je igrala na tleh in se je skrila v kot, ko je ugledala tujo žensko. Miho je sedel za mizo ob oknu, ozrl se je po strani in obšlo ga je upanje, da dobi denarja za žganje. Popravil je bil učitelju zimsko suknjo, toda učitelj ni plačal.

Mati je dala denarja in Francka je šla kuhat, Mihov pa se je napravil v žganjarnico...

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

za oddih in razvedrilo

Brown je krmari, jaz pa sem mu pomagal. Moj mlajši brat se je prikazal na neurnem krovu in je zapil Brownu, naj ustavi v enem izmed pristanišč kakšno miljo niže. Brown ni z nobenim znamenjem pokazal, da je kaj slišal. Ampak tak je bil njegov način: nikoli se ni ponižal, da bi se zmenil za kakšnega nižjega uslužbenca. Veter je pihal, Brown je bil gluhi (čeprav je zmeraj trdil, da ni) in jaz sem prav močno dvomil, da je ukaz slišal. Če bi imel dve glavi, bi kaj rekel; ker

ga videl prihajati, zakaj vedel sem, da bo Brown neusmiljen z njim. Brown se ga je takoj lotil: „Sem! Zakaj mi nisi povedal, da moramo pristati pri tisti plantaži?“ „Povedal sem vam, g. Brown.“ „To je laži!“ Rekel sem: „Vi lažetel! On vam je povedal.“ Brown je strmel vame z resničnim presenečenjem. Nekaj trenutkov sploh ni prišel do besede. Potem je zakričal nad menoj: „Čez pol minute bom to zadevo

dolg ter zelo globok. Ladja pa se je zibala prav po sredini reke in ni bila v nobeni nevarnosti. Seveda pa je bila to samo sreča — lahko bi se zalepela naravnost v gozd. Ko je Brown videl, da Pennsylvania ni v nevarnosti, je zgrabil velik daljnogled kakor kij in mi ukazal, naj odidem iz pilotske hišice. Pri tem pa je zamahnil huje kakor Indijanec. Ampak zdaj se ga nisem več bal. Namesto, da bi odšel, sem se obotavljal in se posmehoval njegovim slovnicam. Popravljaj sem mu

ugodne priliko, da bi se izmuznil na kopno. Splazil sem se torej iz pilotske hišice navzdol po stopnicah in do vrat v salon. Pravkar sem mislil smukniti noter, kar mi stopi nasproti kapitan. Povesil sem glavo, on pa je minuto ali dve molče stal pred menoj.“ Sledil sem mu. Peljal me je v svojo sobo ob sprednjem delu salona. Zdalj sva bila sama. Zaprl je zadnja vrata. Potem je počasi stopil k sprednjim in jih tudi zaprl. Sedel je. Stal sem pred njim. Gledal

MARK TWAIN

Brown in jaz sva vljudna

pa sem imel eno samo, se mi je zdelo pametno paziti nanjo. Zato sem molčal.

Seveda smo odpluli mimo fiste plantaže. Kapitan Klinfelter se je prikazal na krovu in rekel:

„Obrnite ladj, obrnite jo, gospod! Vam ni Henry povedal, da tukaj pristanemo?“

„Ne, gospod.“

„Poslal sem ga povedat.“

„Prišel je gor. Ampak to je vse, kar je storil ta vražji cepec. Rekel ni niti besede.“

„Ste ga vi slišali?“ je kapitan vprašal mene.

Seveda nisem rad videl, da me mešajo v to zadevo, ampak izogniti se nisem mogel. Zato sem rekel:

„Da, gospod.“

„Ze vnaprej sem vedel, kaj bo rekel Brown, še preden je odprl usta.“

„Jezik za zobe! Nikoli nisi nič slišal!“

Spravil sem jezik za zobe, kot mi je svetoval.

Uro pozneje je v pilotsko hišico stopil Henry, ne vedoč, kaj se je medtem zgodilo. Bil je miren deček in žal mi je bilo zanj, ko sem

z vami uredil!“ Potem Henryju: „In ti ven iz pilotske hišice! Marš!“

To je bil pilotov ukaz in treba ga je bilo ubogati. Deček je odšel in je že stopil na prvo stopnico pred hišico, ko je Brown v hipnem napadu besa pobral deset funtov težko kepo premoga in planil za njim. Ampak jaz sem skočil vmes in sem ga s težkim stolom pošteno kresnil po glavi, da se je stegnil po tleh.

Zagrešil sem zločin nad zločini; vzdignil sem roko na pilota v službi. Prepričan sem bil, da me zanesljivo čaka ječa in mislil sem si, da ne bom nič poslabšal svoje usode, če nadaljujem in zdaj, ko imam priložnost, poravnam s tem človekom svoje stare račune. Zato sem ga precej časa suval in bil s pestmi. Ne vem, kako dolgo je trajalo; golovo se mi je zaradi užitka, ki sem ga imel pri tem poslu, zdelo dalj, kot pa je trajalo v resnici. Nazadnje se me je rešil, planil pokonci in skočil h kolesu; zelo naravna skrb, zakaj ves ta čas je plula ladja s hitrostjo petnajstih milj na uro po reki, pri krmilu pa ni bilo nikogar! Sicer pa je bil ovinek Eagle širok dve milj in prav tako

njegove divjaške govore, in jih preslavljal v pravilno angleščino ter ga pri tem opominjal, koliko primernejša je čista angleščina, kakor pa narečje pennsylvanskih rudarjev, ki je bil med njimi Brown doma.

Res je, da se je lahko z vsakomer kosal v zmeranju, za tak pogovor pa ni bil sposoben. Zato je naenkrat odložil svoj daljnogled in prijel za kolo, pri tem pa je nekaj mrmral in majal z glavo. Jaz sem se umaknil na klop. Trušč je privabil na neurni krov cel kup ljudi in ves sem se tresel, ko sem med njimi ugledal starega kapitana, kako naju opazuje. Mislil sem si: „Zdaj pa sem pečen!“ Zakaj čeprav je bil kapitan, kot je navada, očetovski in prizanesljiv do posadke ter potrpežljiv v manjših nesoglasjih, je znal biti temeljito strog, kadar se mu je zdelo potrebno.

Poskušal sem si predstavljati, kaj lahko store s pilotovim pomočnikom, ki je zagrešil tak zločin, kot sem ga jaz zagrešil na ladji, polni dragocenega tovara in nabiti z ljudmi. Najina straža je bila skoraj pri kraju. Pomislil sem, da bi se skrili nekje na ladji, dokler ne bi našel

je vame nekaj trenutkov, potem je rekel:

„Torej ste se topli z gospodom Brownom?“

Ponižno sem odgovoril: „Da, gospod.“

„Se zavedate, da je ta ladja celih pet minut plavala po reki navzdol, ne da bi bil kdorkoli pri kolesu?“

„Da, gospod.“

„Ste ga vi prvi udarili?“

„Da, gospod.“

„S čim?“

„S stolom, gospod.“

„Hudo?“

„Srednje, gospod.“

„Ga je udarec podrl?“

„Pa — padel je, gospod.“

„Ste nadaljevali? Ste potem še kaj storili?“

„Da, gospod.“

„Kaj ste storili?“

„Bil sem ga s pestmi, gospod.“

„S pestmi ste ga topli?“

„Da, gospod.“

„Ste ga hudo topli? Se pravi močno?“

„Lahko bi se reklo, gospod.“

„Vrajže vesel sem tega! Varujte se, nikomur ne povejte, da sem vam kaj takega rekel. Storili ste težek greh in tako se ne pregrešite več na tej ladji. Ampak — počakajte ga na kopnem. Krepko ga premlatite, me slišite? Sam poravnam vse stroške. Zdaj pojdite — in zapomnite si, nikomur niti besede. Spravite se ven! Storili ste velik greh, dečko.“

Izmuznil sem se ven, s srečno vestjo, da sem ušel le za las in poln silovitega olajšanja. Ko sem zaprl vrata, sem zaslišal kapitana, kako se smeje sam pri sebi in se tolče po svojih debelih bedrih.

Ko je prišel Brown s straže, je šel naravnost h kapitanu, ki se je pogovarjal s potniki na spodnjem krovu. Zahteval je, naj me izkrca v New Orleansu; dodal je:

„Ne dotaknem se več kolesa na tej ladji, dokler bo ta pomočnik na krovu.“

Kapitan je rekel: „Pa saj ni treba, da bi bil zraven, kadar ste vi na straži, gospod Brown.“

„Nočem biti skupaj z njim na isti ladji. Eden od naju mora na breg.“

„Prav,“ je rekel kapitan, „tedaj pojdite vi“ in se je spet začel pogovarjati s potniki.

V kratkem času, kolikor je še trajalo polovanje, sem spoznal, kako se počuti osvobojen suženj, zakaj zdaj sem bil jaz sam suženj, ki je dobil svobodo. Kadar smo bili v pristanišču, sem poslušal Georgea Ealerja, kako igra na flavto ali pa bere iz svojih dveh biblij, se pravi, iz Goldsmitha in Shakespeara ali pa sem igral z njim šah. — Včasih bi ga lahko premagal, ampak on je vzel svojo zadnjo potezo nazaj in začel igro na drugačen način.

KURT KUŠENBERG

Na napakah se učimo

Niti za trenutek prekmalu — prej za nekaj desetletij prepozno — so mestni očetje sklenili, da je v mestno hišo treba napeljati vodovod. Najstarejši med njimi se je še prav dobro spominjal, kako je že njegov oče glasoval proti tej novotariji, ko so jo prvič predlagali. Odtlej je postala odklonitev tega načrta vsakoletna priljubljena točka, in mestni očetje so se pri tem vedno mučili. Sedaj pa s tem niso mogli več odlašati že zaradi napredka mesta in ugleda njegove oblasti ne, in načrt je bil sprejet po burnem prerekanju.

Zupan je bil zelo delaven. Stvari se je lotil sam in sestavil komisijo mladih sodelavcev, ki se je sestajala večer za večerom in premelevala načrt za vodovod do zadnje podrobnosti. In kmalu so se zedinili, da s samim vodovodom še ni bilo vse opravljeno: če se v čistilno židovje mestne hiše že napeljejo cevi, potem bi se hkrati izplačalo pomisliti malo naprej, da bi hvaležnim potomcem ostali v spominu kot preudarni in daljnovidni možje. Upoštevajoč vse to, je komisija sklenila, da ne bi bile dobrodošle le cevi, po katerih bi tekla voda, ampak tudi cevi za toploto in pisma: skratka, poleg vodovoda naj bi vzdicali še centralno kurjavo in pnevmatično pošto.

Nekega dne so začeli z delom. Kamorkoli je segel pogled, povsod je bilo videti instalaterje, ki so klečali, ležali na trebuhu ali se vzpenjali po lestvah, da bi se lotili dela. Kjerkoli so začeli, so kopali globoke luknje v zidove in drugače tako mirni hodniki so odmevali od udarcev kladiv. Nekaj starih uradnikov, ki so bili va-jeni popolne tišine, trušča ni moglo prenašati in so predčasno odšli v pokoj. Tudi mlajšim ni bilo lahko pravilno sukati peres sredi tega peklenskega trušča in pri pisanju so se vtihotapljale hude napake, zaradi katerih je moral prenekateri meščan še dolgo trpeti. Najhuje pa je bilo, da se noben uradnik ni mogel kdaj pa kdaj neopazeno niti zamisliti. Če je le dvignil glavo iz papirjev, je bil že lahko čisto prepričan, da ga opazuje kateri od monterjev skozi eno izmed številnih lukenj.

Ko so bile vse luknje izvrtane, so napeljali cevi. Bilo jih je toliko, da so se uradniki upravičeno spraševali, če bodo sobe sploh še tako uporabne kot prej. In njihova skrb ni bila odveč: kmalu so se po sobah košatili šopi cevi, ki so bili videti kot debeli stebri, in preden je minil dan, so vsiljivci že dobili mlade. In sedaj je postalo očitno, da vsa stvar napreduje po resda odlično zasno-

vanem načrtu, v katerem pa, žal ni bilo mogoče predvideti vseh podrobnosti. Načrt je preudarno gospodaril s prostorom in se polagoma osvobajal navade, da bi bile cevi le v zidovih.

In vse, česar prej ni bilo moč predvidevati, se je pokazalo toliko bolj očitno: cevi so vdrle v sobo križem in počez, se valovito bočile, kjer je bilo treba njihovo pot podaljšati, in za las na tesno šinile mimo samih višjih uradnikov, če je bilo treba cilj hitro doseči. Miza nekega pomembnega pisarčka iz katastrskega urada je postala prava znamenitost: obdala jo je spiralasta cev, prek katere se je moral ubožec priplaziti vsako jutro.

Tudi na hodnikih se je zgodilo marsikaj, o čemer je vredno spregovoriti. Davčno upravo je obdal splet zajetnih cevi in zaprl vsak dohod vanjo, tako da se res ni bilo moč ogniti gradnji lesenih stopnic, ki so se vzpenjale po zunanji steni mestne hiše in izginile v nekem oknu. To, da so cevi kot palisade delile hodnike po vsej dolžini, se je izkazalo povsem koristno. Levo in desno je tekla reka meščanov — sedaj lepo urejeno, mirno in nikomur več se ni bilo treba umikati, kar je prej venomer povzročalo hudo kri. Po drugih hodnikih so se cevi postavile pošev, kot da bi hotele napraviti nekake ovire, in ker vsi meščani niso bili atleti, je bilo v civilnem uradu in upravi mestne sirotišnice dosti manj obiskov in sploh niso kaj prida vedeli, kaj se zunaj dogaja. Prošnjo mestnega športnega društva, da bi te hodnike smeli uporabljati za vaje tekačev čez ovire, so povsem upravičeno zavrnili, saj bi s tem trpela čast in ugled hiše.

Tako je bilo do dneva, ko je bila slovesna otvoritev. Pa je že moral hudič imeti svoje prste vmes, zakaj kljub vsemu računanju se prav nič ni zgodilo tako, kot bi bilo treba. Cevi, po katerih bi morala teči voda, so bruhala pisma, in ker je bilo upati, da boš dobil pismo, je sikala vroča para. Iz večine cevi, tudi iz tistih, ki jih prej nihče ni jemal resno, je tekla voda in polnila prostore z nezaželenim blagoslovom.

Tisti pisarček iz katastrskega urada, ki je mislil, da ga obdaja spirala hladne vode, in je že z užitek mislil na poletje, je doživel vrel objem in komaj so ga rešili v zadnjem trenutku. Ko bi se kdo spomnil in obvestil mestni vodovod, bi morda preprečil najhuje. Ker pa se tega ni spomnil nihče, je voda opravila svoje žalostno delo, in to tako temeljito, da je bila mestna hiša odslej primerna le za skladišča.

Poezija imen

(Iz Pavlihove Pratičke 1969)

ALFONZ dobro vozi fička,
ALBERT je lahko piškot,
ANA ne obrajta cvička,
ALEKSANDER je faiot!

BOZIDAR je rad salamo,
BINE skače na smučeh,
BORUT je zaljubljen v mamo,
BREDI ni ljubezen greh.

CENE cení le dekleta,
CELESTIN je rad obrít,
CILKI dedec se obeta,
CIRIL je moške vode sit...

ČIRO je Ciril po srbsko,
ČRT je človek ali pes,
ČEDO ni ime slovensko,
ČARLI filmu vdan je ves.

DRAGO Kori je po naše,
DOLFE da ga rad na zob,
DARKO z ričetom se baše,
DARJA pa ne mara gob.

EMIL nosi šik kravato,
EVA shaja brez oblek,
EDI je vsem za copato,
ELZA ljubi vse povprek.

FRANCEJ Micko komandira,
FELIKS eksa ga do dna,
FERDO z mulci se sekira,
FILIP je pa kar doma.

GASPER hitro reagira,
GREGOR tičice lovi,
GORAZD zakone razdira,
GUSTELJ babe se tišči.

HENRIK venmo si preganja,
HINKO revomor smrči,
HILDA hišne zdrabe zganja,
HUBERT se pa žensk boji,

IGOR žaga violino,
IVE hodi s kuram' spat,
IDA cení kačjo slino,
IZTOK ni bil še soldat.

JANEZ špelo je zasukal,
JELKO ima Tone rad,
JURE se ga je nacukal,
JERI všeč je mož kosmat.

KORL nosi dolge gato,
KATRA rada pokvanta,
KARMEN cení južne brate,
KRISTOF s pleso se baha.

LIZA ljubi avanturo,
LUDVIK znan je moralist,
LIPE se boji mature,
LOJZEK je deviško čist.

MARKO skače po livadi,
META je eksport za quiz,
MAKSU je pretep v navadi,
MAJDA as je za striptiz.

NADA „trošči“ je po domače,
NEZA bode, da boli,
NACE le za babam' skače,
NIKO kvarta vse noči.

OSKAR — filmska trofeja,
OTON res ni vsak občan,
OLGA se v kopici smeja,
OZBOLT je najrajši sam.

PETER ploza na trobento,
PAVEL tolče na klavir,
PEPA kuhat zna polento,
POLDE ljubi blažen mir...

RASTKO ni še nikdar ljubil,
RAJKO šola špricat zna,
RUDL ohcet je zamudil,
RINA tri na prst ima!

STANE večni je mladenič,
SONJA ljubi hkrati dva,
SILVO je v ljubezni plamič,
SRECKO smole ne pozna.

ŠTEFAN vrne ga dva litra,
ŠIMEN s konji baranta,
ŠPELA s ljubčkom jo pocitra,
ŠMONCA s hrivom je doma.

TINE trolejbusy fura,
TONE vozi šajtrgo,
TANJA je primorska mula,
TOMAŽ je skregan z zadrugo.

URH patrona svoj'ga ključ,
URŠKA prima plesat zna,
ULRIK s puško strelja pičič,
URBAN je z Ribence doma.

VINKO pleše vugi z Minko,
VANDA se otrok boji,
VENCEL skregan je z Darinko,
VID so s škšnjami gosti.

ZOFKA nora je na turško,
ZORAN je še kavalir,
ZVONE zapeljuje Urško,
ZDENKI je pa le za sir...

ZANE hlače ima prektano,
ZARKO kolne kot Madžar,
ZEJJKO zdravi srčne rane,
ZUZA ljubi le denar.

Victorius

Avstrijski dogodki

● **Veliko dela pri sodiščih**

Po podatkih, ki jih je objavil avstrijski centralni statistični urad, je bilo lani pri okrajnih sodiščih in sodnih dvorih prve stopnje uvedenih 290.618 civilno-pravnih in 319.971 kazensko-pravnih procesov. Državna pravdnitva so zaključno obravnavala 130.700 zadev. V sodni zapor je prišlo lani v Avstriji 13.483 oseb, kar je za 1473 oseb več kot v letu 1966. Tudi pri delovnih sodiščih se je število procesov v primerjavi z letom 1966 lani precej povečalo, namreč od 10.162 na 11.067; nasprotno pa se je število novih primerov pri razsodiščih socialnega zavarovanja zmanjšalo za 4 odstotke na 14.536.

● **Konferenca o cestnem prometu**

Na Dunaju se je prejšnji teden končala konferenca OZN za cestni promet, na kateri je več sto strokovnjakov iz vseh delov sveta več tednov razpravljalo o možnostih za poenostavitve in mednarodno uveljavitev pravnih določil za cestni promet. Ob zaključku kongresa so sprejeli posebno konvencijo, ki med drugim določa, naj bi pri prometnih znakih v bodoče čim bolj prevladovala slika, kajti napis v različnih jezikih delajo prevelike težave. V evropskih deželah taki znaki že zdaj precej prevladujejo, v bodoče pa jih hočejo uvesti tudi v drugih predelih sveta, zlasti v deželah, kjer je še razmeroma veliko analfabetov.

● **Večje plače v trgovini**

Za okroglo 180.000 trgovinskih nameščencev je bilo po dolgotrajnih pogajanjih sklenjeno povišanje plač za 12 odstotkov. Povišanje bo izvedeno v dveh etapah, in sicer 1. marca 1969 za 6,5 odstotka in 1. januarja 1970 za nadaljnjih 5,5 odstotka. Pri vajencih v prvem učnem letu bo prva etapa povišanja plač znašala 6,5 odstotka, v drugem učnem letu 7,5 odstotka in v tretjem učnem letu 8,5 odstotka, medtem ko bo druga etapa s 1. januarjem 1970 pri vseh vajencih znašala enotno 5,5 odstotka.

NOVICE IZ SLOVENIJE

● **Zdravilišče Slatina Radenci**

V okviru posebnega tekmovanja za naslov najbolj priljubljene turističnega kraja v Sloveniji je zmagalo svetovno znano zdravilišče Slatina Radenci. Visoko priznanje je prejel omenjeni kraj ravno za svoj 99-letni jubilej, odkar so tam natočili prvo steklenico znane mineralne vode. Samo letos bodo v Slatini Radenci napolnili 72 milijonov steklenic zdravilne vode. V desetih mesecih tega leta so v tem kraju našli 55.000 turističnih nočitev, od tega 35.000 domačih gostov. Zmogljivosti v Slatini Radenci so postale že pretesne, zato pripravljajo gradnjo novega kopalnišča in novega hotela.

● **Tovorni promet v Brniku**

Letališče Brnik bo v bodoče igralo pomembno vlogo v zračnem tovornem prometu. Ob sodelovanju z JAT in Intereuro po so uvedli dvakrat tedensko stalne transportne linije s Zürichom in Münchnom. Na proгах bodo letela letala DC 3, ki sprejmejo 2,800 kg tovara. Zveza preko Zürichja je vsak ponedeljek povezana z Bombayem, Buenos Airesom, Džakarto, Hongkongom in New Yorkom, zveza preko Münchna pa vsak četrtek z Montevideom, Rio de Janeirom, Sydneyem in Tokiom. Kakšnega pomena je ta promet, nazorno dokazuje dejstvo, da traja prevoz z ladjo v Ameriko na primer 35 dni, medtem ko zagotavlja letalski promet v največ 36 urah zvezo v najoddaljenejši kraje.

● **Mejni prehod na Viču**

Edini nižinski prehod med Avstrijo in Jugoslavijo v zahodni Sloveniji — namreč Vič pri Dravogradu — je bil v zadnjem času vedno bolj preobremenjen. Zdaj pa so prehod na jugoslovanski strani modernizirali: namesto ozke makadamske ceste so zgradili 130 m dolgo in 12 m široko štiritestezno cestišče, ki so ga deloma prekrili še s streho; že prej pa so na tem prehodu odprli tudi menjalčno in večji bife. Tako je dobil prehod lepši videz — vsaj na jugoslovanski strani, medtem ko bodo avstrijski del menda modernizirali prihodnje leto, ko namestitev Avstrija in Jugoslavija skupaj graditi tudi nov most čez mejni potok. Čez prehod gre dnevno okrog 3000 oseb, ob sobotah, nedeljah in praznikih pa zabeležijo tudi do 17.000 prehodov.

RADIO PROGRAM

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.
Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opažanja — 6.45 Vesele melodije — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevu — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Gospodarska poročila — 14.00 Slavni orkestri, slavni dirigenti — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 18.55 Danes zvečer boste videli in slišali.
Sobota, 16. 11.: 6.09 Vesele melodije — 8.15 Jutranja glasba — 9.00 Smeh sodi k oliki — 10.45 Lepi glas — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Srečanje v Avstriji — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Avstrijska literatura danes — 16.30 V žarišču — 17.10 Ex libris — 18.00 Domovina Avstrija — 20.00 Portret: Albert Camus — 21.00 Orkestrska panorama — 22.10 Jazz — 23.10 Mala nočna glasba.
Nedelja, 17. 11.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Teden dni svetovnih dogodkov — 9.10 Satirična oddaja — 11.00 Iz gledališča — 11.15 Orkestralni koncert — 13.30 Stališča — 13.45 Operni koncert — 15.00 Ljubite kla-

Četrtek, 21. 11.: 5.05 Vesel začetek dneva — 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Megla se vleče po dolini — 11.00 Ljudska glasba — 15.00 Ura pesmi — 17.10 V dunajski koncertni kavarni — 18.00 Gospodarski komentar — 19.15 Veselo in zabavno — 20.10 O čudnih knjižkih — 21.05 Studiolokent.
Petek, 22. 11.: 5.05 Godba na pihala — 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Evropska zborovska glasba: Nemčija — 11.00 Ljudska glasba — 14.00 Koroška domovinska kronika — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 19.30 125 let dunajskega moškega pevskega društva — 21.30 Dežela, kot jo ljubim — 22.25 Pogled k sosedu.

SLOVENSKE ODJAJE

Sobota, 16. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Koroške narodne.
Nedelja, 17. 11.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.
Ponedeljek, 18. 11.: 14.15 Informacije — Žena, družina, dom — 18.00 Pesmi Valentina Polanška.
Torek, 19. 11.: 14.15 Informacije — Od tedna do tedna na koroškem — Športni mozaik.
Sreda, 20. 11.: 14.15 Informacije — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.
Četrtek, 21. 11.: 14.15 Informacije — Iz ljudstva za ljudstva.
Petek, 22. 11.: 14.15 Informacije — Dela slovenskih skladateljev — Cerkev in svet.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.
Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Priveditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni noturno.
Sobota, 16. 11.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Čez travnike zelene — 9.50 Naš avtopost — 12.10 Hollywoodski simfonični orkester — 12.40 Slovenske narodne in ponarodele — 14.05 Glasbene pravljice — 14.25 V vedrem ritmu — 15.40 Naš podlistek — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Poje zbor KUD „Stane Žagar“ iz Kroke — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Ansambel Jožeta Kampača — 20.00 Novi ansambli, nove melodije — 21.30 Iz fonoteke radia Koper — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.
Nedelja, 17. 11.: 6.00 Dobro jutro — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.50 Drobne skladbe za violino in klavir — 9.05 Veleenje vabi Novo Gorico — 10.05 Se pomnite, tovariši! — 10.30 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50

Živinski sejem

Zveza rejcev pingavskega goveda za Koroško in Vzhodno Tirolsko priredi v torek 19. novembra 1968 s pričetkom ob 9,30 uri v Lienzu na Vzhodnem Tirolskem sejem plemenske živine. Na sejem bodo prignali 130 krav in telic, ki so vse proste tbc in bangove boleznih ter cepjene proti slinavki in parkljevki. Tudi na tem sejmu bo ugodna priložnost za nakup plemenskih živali visokih kvalitete.

Pogovor s poslušalci — 13.15 Vedri zvoki — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Popoldne ob zabavnih glasbi — 14.30 Humoreska tedna — 14.45 Narodno-zabavni ansambel Kmetec — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Igra orkester Mantovani — 17.30 „Prebudi se, Trnjalčica“, radijska igra — 18.30 Pianist Arturo Moreira Lima — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 22.15 Srenadni večer slovenske glasbe.
Ponedeljek, 18. 11.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Cicibanov svet — 9.30 Paleta zvokov — 12.10 Koncertni plesi — 12.40 Koncert pihalnih orkestror — 14.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 14.35 Voščila — 15.40 Jugoslovanske narodne pesmi poje zbor „Joža Vlahovič“ iz Zagreba — 17.05 Iz opere „Thais“ — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Poje Edvin Fliser — 20.00 Koncert Simfoničnega orkestra RTV Zagreb — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.05 Rudolf Maister: Pesmi — 23.15 Lahko noč s pevci zabavne glasbe.
Torek, 19. 11.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Nekaj zabavne glasbe — 12.10 Poje mezosopranistka Ruža Pospíš — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 Glasbena udeleževanje mladih — 14.25 Popoldanski koncert lahke glasbe — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 V terek nasvidenje — 18.45 Pota sodobne medicine — 19.15 Poje Nino Robič — 20.00 Radijska igra — 21.00 Pesem godal — 21.15 Deset melodij, deset pevcov — 22.15 Jugoslovanska glasba — 23.15 Plesni orkestri in ansambli RTV Ljubljana, Beograd in Zagreb.
Sreda, 20. 11.: 8.08 Glasbena matineja z Mendelssohnom — 8.55 Pisan svet pravilic in zgodb — 9.10 Iz albuma skladb za mladino — 9.45 Komorni zbor

Klofuta za kanclerja

Med nedavnim kongresom zahodno-nemške krščansko-demokratske stranke, ki je zasedal v zabodnem delu Berlina, je prišlo do dogodka, ki je kakor velika senzacija žel skozi ves svetovni tisk. 29-letna Berlinčanka Beate Klarsfeld, ki je zdaj poročena s francoskim novinarjem Sergejem Klarsfeldom, se je med razpravo zrinila do predsedniške mize ter prisilila kanclerju Kiesingerju močno zausnico. Berlinsko naglo sodišče je „atentatorko“ takoj obsodilo na leto dni zapora pogojno, na tiskovni konferenci pa je Beate Klarsfeld izjavila, da je že pred meseci obljubila, da bo oklofotala kanclerja Kiesingerja, ki da je staracist in zato ne spada na čelo nemške vlade.

RTV Ljubljana — 12.10 Arijia in concertino — 12.40 Od vasi do vasi — 14.05 Koncert za odh — 14.35 Voščila — 15.40 Preživov Voranc: Doberdob — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Naši umetniki igrajo dela Karola Szymanowskega — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Ti in opera — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Lahko noč z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe.
Četrtek, 21. 11.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Iz zakladnice resne glasbe — 12.10 Iz opere „Sunčnica“ — 12.40 Pihalni orkestri na koncertnem odru — 14.05 Pojo ljubljanski mladinski zbori — 14.25 Operetne melodije — 14.45 Mehurčki — 15.40 Flavlist Fedja Rupel — 17.05 Simfonični koncert — 18.15 Iz naših studlov — 18.45 Kulturni globus — 19.15 Poje Rafko Irgolič — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Večer s slovenskim književnikom Josipom Vidmarom — 22.15 Italijanska komorna glasba — 23.15 Nočni vrtljak zabavnih zvokov.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 16. 11.: 16.30 Za otroke — 16.40 Kentucky Jones — 17.05 Konji sveta — 17.40 Za prijatelja znak — 18.05 Od tedna do tedna — 18.25 Poročila — 18.30 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Očarljiva Jeannie — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. Portischa — 20.15 Eden bo zmagal — 22.00 Šport — 22.30 Čas v sliki — 22.40 „Morilec na krovu“, kriminalni film.
Nedelja, 17. 11.: 16.00 Za otroke: Hiša v gozdu — 16.30 Za mladino — 16.55 Kontakt — 17.10 Spotlight — 18.00 Iz moje knjižnice — 18.30 Nedelja v Evropi: Stockholm — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Šport — 20.15 „Jama“ — 22.20 Vroč četrte ure — 22.35 Čas v sliki.
Ponedeljek, 18. 11.: 18.00 Francoščina — 18.25 Poročila — 18.30 Podoba Avstrije — 19.00 Francoski zakon — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Solo za ONCEL — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Šport — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Posebej za vas.
Torek, 19. 11.: 18.00 Angleščina — 18.25 Poročila — 18.30 Vinogradništvo v Avstriji — 19.00 Theo Lingen — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Obzorja — 21.00 „Vsemogočno pero“, satirična opera — 22.10 Čas v sliki.
Sreda, 20. 11.: 10.00 šolska oddaja — 10.30 5000 let egiptovske umetnosti — 11.00 Srečanje z Willyjem Fritschem — 11.45 Šport — 17.00 Paviljon in mlinar — 17.35 Mala šola risanja — 18.00 športna abeceda: Hokej na ledu — 18.25 Poročila — 18.30 Kultura aktualno — 19.00 Tammy — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Srečni slon — 22.05 Čas v sliki.
Četrtek, 21. 11.: 10.00 šolska oddaja — 10.30 Oknar — 11.00 Renesansa — 11.30 Vesoljski polot — 18.00 Italijanščina — 18.25 Poročila — 18.30 šport — 19.00 Decernat M — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Feldmaršal — 21.15 Jour fixe — 22.15 Čas v sliki.
Petek, 22. 11.: 10.00 šolska oddaja — 11.00 Zivljenje v svobodi — 18.00 Nogomet — 19.45 Čas v sliki — 20.15 „Družina Musici“, glasbena veseliga — 21.50 Časovni dogodki — 22.50 Čas v sliki — 23.00 Glasba na gradu.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 16. 11.: 9.35 šolska oddaja — 18.15 Poročila — 18.20 Mladinska igra — 19.20 Sprehod skozi čas — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.35 Malo za res, malo za šalo — 22.00 Serijski film — 22.50 Kažipot — 23.10 Poročila.
Nedelja, 17. 11.: 9.10 Za madžarsko manjšino — 9.25 Poročila — 9.30 Dobro nedeljo voščimo — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Filmska matineja — 12.00 Nedeljska konferenca — 19.05 Serijski film — 20.00 Dnevnik — 20.50 Zabavno glasbena oddaja — 22.20 Dnevnik.
Ponedeljek, 18. 11.: 9.35 šolska oddaja — 10.30 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 15.40 Ruščina — 16.10 Angleščina — 16.45 Za madžarsko manjšino — 17.00 Poročila — 17.05 Oddaja za otroke — 17.30 Poljudno znanstveni film — 17.55 Po sloveniji — 18.25 Sloveščina — 18.50 Reportaža — 19.20 Vokalno instrumentalni solisti — 20.00 Dnevnik — 20.35 Drama.
Torek, 19. 11.: 9.35 šolska oddaja — 10.30 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 šolska oddaja — 15.40 Angleščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.40 Francoščina — 17.55 Risanka — 18.10 Za italijansko manjšino — 18.35 Novosti iz studija 14 — 19.05 Svet na zaslonu — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film.
Sreda, 20. 11.: 9.35 šolska oddaja — 17.05 Za madžarsko manjšino — 17.20 Poročila — 17.25 Oddaja za otroke — 17.45 Kje je, kaj je — 18.00 Pisani trak — 18.20 Dvajset slavnih, oddaja za otroke — 19.05 Baletna lepjenka — 20.00 Dnevnik — 20.35 Serijski film.
Četrtek, 21. 11.: 9.35 šolska oddaja — 10.30 Nemščina — 11.00 Angleščina — 14.45 šolska oddaja — 15.40 Nemščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.10 Poročila — 17.15 Ringaraja, oddaja za otroke — 18.00 Po Sloveniji — 18.20 V narodnem ritmu — 18.45 Po sledih napredka — 19.05 Zabavno glasbena oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Saga o Forsythih — 21.25 Kulturne diagonale — 22.25 Poročila.
Petek, 22. 11.: 9.35 šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 11.30 Francoščina — 14.45 šolska oddaja — 17.50 Mladinski serijski film — 18.20 Glasbeni zaslon — 19.05 športna oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.50 Celovečerni film.

PEČI
NA DRVA
PREMOG
OLJE
V NAJVEČJI IZBIRI

Podjuni trgovci CENTER
bratje RUTAR & Co
Dobrla ves-Eberndorf

